

Børge Haagensen's beretning fra ophold på Grønland 1947-1950

Tidligere radiotelegrafist Vagn Jensen, medlem nr. 5613 (genindmeldt i RAF) har formidlet følgende:

En god, meget god bekendt af mig, radiotelegrafist Børge Haagensen, bosat i Canada i mere end 50 år, var i Danmark for ca. 1 år siden. Min XYL Tove og jeg havde den glæde at være sammen med Børge adskillige gange. Vi var til koncerter, i teateret, på juleudstilling(er), og Børge holdt jul hhv. nytår 2007/2008 sammen med os. Flot klaret af en mand i den alder, der udover at have mistet sin XYL i mere end 50 år Jytte, også havde pådraget sig en blodprop i hjernen. Som en konsekvens af denne blodprop, kunne Børge ikke bruge sin højre hånd/arm. Alligevel var Børge meget aktiv under sit ophold her i landet. Når man via mobiltelefon kontaktede Børge, kunne man være sikker på at Børge var på besøg rundt omkring i landet (offentlig transport). Især til de ekspeditionsdeltagere der stadig lever. Børge rejste hjem på sin 81 års fødselsdag den 5. januar 2008.

*Børge har overdraget mig adskillige hundrede fotos fra sin tid i NØ - Grønland, herunder sin lange og velskrevne artikel om sit første møde med NØ - Grønland, som radiotelegrafist på vejrstation **DANEBOG** med overvintring 1947 - 1948. Børge var da 20 år gammel. Børge ses juleaften 1947 på det sort/hvide foto for bordenden (med slips). På farvefotoet ses Børge 60 år senere juleaften 2007, sammen med min XYL, kiggende på fotos indlæst på min bærbare pc.*

*Under sit ophold på **DANEBOG**, mødte Børge Haagensen, den legendariske Grønlandsforsker **Eigil Knuth**. Eigil var sammen med **Ebbe Munch** i området i forbindelse med opstarten af de mange **Peary Land ekspeditioner**. Det blev til et livslangt venskab de 2 (Eigil og Børge) imellem.*

*Efterfølgende deltog Børge i overvintringen 1949 - 1950 i **Brønlundhus** som radiotelegrafist, den 2. overvintring i 1. Peary Land ekspedition. Der deltog også en anden radiotelegrafist **Kristen Sørensen**. Kristen (kaldet Søren) eller **Kristen Slædehund** (når han ikke hørte det), mødte jeg i 1973, da var Kristen kaptajnløjtnant og chef for flåderadio Grønnedal, ved sin pensionering var Kristen avanceret til orlogskaptajn.*

*I sommeren 1948 rejste Børge Haagensen til Danmark for at erhverve civilt certifikat som radiotelegrafist, et sådant havde Børge ikke da han overvintrede i **DANEBOG**. Faktisk blev Børge ansat som radiotekniker, Børge havde umiddelbart inden udrejse til **DANEBOG** erhvervet svendebrev som sådan, men da Børge også var/er licenseret kortbølgeamatør, blev han af Grønlands Vejrtjeneste ansat som radiotelegrafist, man manglede dengang faguddannede radiotelegrafister til de mange nyoprettede vejrstationer. Som Børge over for mig har givet udtryk for: Jeg ønskede ordnede faglige forhold inden min deltagelse i Peary Land ekspeditionen.*

*Børge har meget venligt overladt mig adskillige hundrede fotos fra sin tid på **DANEBOG**, **ELLA Ø** (under Lauge Koch), og ikke mindst sin tid i **Brønlundhus**, dengang som nu, verdens nordligste bebyggelse, ca. 800 km. fra Nordpolen, desuden 3 smalfilm konverteret til en samlet DVD. Disse om vennen Eigil Knuth, herunder da denne i 1993 fejrede sin 90 års fødselsdag i Peary Land. Jeg skal lige her tilføje at da Børge af omveje hørte om den fødselsdag, rejste han straks til Danmark, efterfølgende fløj Børge med velvilje fra **FORSVARSKOMMANDOEN** med et **Hercules C - 130** til **Kap Harald Moltke** i Peary Land, hvor fødselsdagsmiddagen blev holdt i et stationshus oprettet (af Eigil Knuth) i 1972. Efterfølgende var der besøg i det nærliggende **Brønlundhus**. Det meste af begivenheden er med i omtalte DVD.*

Skulle nogen være interesseret i fotos eller i omtalte DVD, da kontakt mig via e-mail adressen: vagn@vagnlaw.dk

Daneborg 1947-48.

Jeg blev født i København den 5. Januar 1927 og voksede op i en lejlighed på Østerbro. Min far havde mange interesser, blandt andre, Radioteknik og Arktiske Ekspeditioner. Da Dansk radiofoni startede i 1925, byggede han radiomodtagere sammen med mine onkler .

Senere gav han mig radiokomponenter, som sikkert blev begyndelsen til min interesse for elektricitet og elektronik. Han havde en samling bøger om Grønland som jeg læste med interesse. Disse aktiviteter havde indflydelse på mit senere valg af levevej.

Jeg blev uddannet som radiotekniker under anden verdenskrig med sluteksamen på Teknologisk Institut i foråret 1945. Jeg havde gennem de fire år uddannelsen varede, arbejdet som lærling hos en radioreparatør om dagen, og lært teori om aftenen på Institutet.

Da jeg før eller siden ville blive indkaldt til værnepligt, valgte jeg at melde mig som frivillig, og fik tjeneste i Sønderjylland.

Et år senere blev jeg antaget som civil tekniker på Marinens værksted, Målestuen, på Holmen i København. Dette job varede indtil foråret 1947, da jeg så en annonce hvori Grønlands Styrelse søgte radioteknikere til Grønland.

Det følgende er nedskrevet fra flere kilder, men er hovedsagelig fra min dagbog fra 1947-1948.

Jeg fik et interview hos Grønlands Radio og Vejrtjeneste, som dengang havde til huse i en lav bygning på hjørnet af Torvegade og Strandgade. Jeg blev lovet ansættelse som radiotekniker på vejrstationen „Daneborg“ i Nordøstgrønland. Man spurgte mig om jeg kunne bruge morsetelegrafi, og da jeg kort tid forinden havde fået licens som radioamatør og aflagt prøve i telegrafi, svarede jeg bekræftende. Da der var mangel på telegrafister, blev jeg så også telegrafist på stationen. Normalt var det nødvendigt at have et certifikat, udstedt af Post og Telegrafvæsenet, for officielt at kunne fungere som telegrafist, men man så gennem fingre på mine manglende kvalifikationer. Jeg blev lovet et betydeligt tillæg til min løn for at udfylde denne post, foruden den tekniske.

Jeg var i syvende himmel, da jeg syngende cyklede hjem medens jeg tænkte på de oplevelser som ventede mig i Grønland, og jeg blev sandelig ikke skuffet.

Den første April, 1947 blev jeg antaget som radiotekniker og telegrafist hos Grønlands Styrelse, som det hed dengang. Næsten tre måneder gik med undervisning på Meteorologisk Institut hvor jeg, sammen med andre unge mennesker som også skulle til en Grønlandsk vejrstation, lyttede til lektioner i observation. En eftermiddag havde man inviteret selveste Einar Mikkelsen til Institutet for at fortælle grønskollingerne om livet i Grønland.

Læreren, Karl O. Andersen, blev senere direktør for Institutet som lå på Grønningen, nær Kastellet. Efter nogle timers teori, gik vi op på taget og observerede Københavns vejr som blev skrevet ned og oversat til den internationale vejrkode. Denne bestod af grupper af fem tal, som var egnet til at blive afsendt med morsetelegrafi.

To år syntes for mig en evighed, og derfor tænkte jeg, at jeg, for en sikkerheds skyld, burde tage alt mit radiogrej med mig. Jeg håbede naturligvis at kunne bruge mit nye Grønlandske radio amatør kaldesignal, OX3ME. I Danmark havde jeg fået det korte signal, OZ4G, som kun blev anvendt til ca. 75 radio kontakter før det var tid til at pakke til rejsen. Godset blev anbragt i et par enorme trækasser, som ikke kunne komme gennem hoveddøren i lejligheden, og derfor måtte stå på en trappeafsats. Min far manglede et kort stykke ledning efter jeg var rejst, men alt var gået til Grønland.

Med stort besvær blev de tunge kasser båret ned ad trappen fra fjerde sal og kørt til Grønlands Handels Plads, ved enden af Strandgade på Christianshavn. Byggemateriel og alt andet nødvendigt til oprettelsen af en vejrstation blev stuvet ned i skibet, „Veslekari“. Mit personlige gods ville blive sendt med det gamle grønlandsskib, „Gustav Holm“.

„Veslekari“ var et Norsk sælfangstfartøj, chartret af Styrelsen til at transportere håndværkere og materiel til Daneborg ved Grønlands nordøstkyst.

Veslekari var bygget 1919 i Oslo som et 300 tons, isforstærket træskib til brug i de isfyldte farvande ved Norge, Grønland og det nordlige Canada. Det var forsynet med en tre cylindret dampmaskine med en kulfyret kedel, som senere blev ændret til oliefyring. Skibet og dets rederi hørte hjemme i Ålesund, på vestkysten af Norge, og det havde haft en varieret fortid. Som ekspeditionsskib, chartret af en Amerikansk millonøse, Louise Boyd, sejlede det på Grønlands kyster i trediveerne. Under anden Verdenskrig blev skibet opbragt af Britisk militær, og fik navneforandring til „Bransfield“. Det blev returneret til ejerne i Juli, 1946.

Mange år senere fandt jeg en liste over skibe som var forlist i isen. Det oplystes at Veslekari forliste den 7. April, 1961 ved Twillingate på New Foundlands kyst, et område berygtet for isbjerge.

Skibet afgik fra Trangraven den 29. Juni 1947, med en dækslast af tunge radiomaster og tromler af benzin og olie. Familie og venner, samt folk fra Styrelsen vinkede farvel til de rejsende. Ombord var, foruden besætningen, Håndværkere med en formand. De skulle opføre og indrette en ny bygning, og reparere den eksisterende. Jeg var den eneste passager som skulle forblive på stationen vinteren over. Lige før afrejsen fik jeg overrakt et kviksløvlbarometer, med ordre til ikke at lade det ude af syne, behandle det som et råddent æg, og helst sove med een hånd på dets kasse. Et sådant barometer må transporteres i omvendt stilling og langsomt bringes opret før den endelige ophængning. Jeg brugte instrumentet som en undskyldning til at fortrække til det lille radiatorum bag broen, øverst på skibet. Nede i messen snorkede resten af passagererne, med den omfangsrige formand i spidsen, og det var desuden alt for varmt til at sove dernede.

Vejret var fint op gennem Skagerak, men udfør Norges vestkyst begyndte skibet at rulle lidt. Kokken var kommet til skade ved at skære sig i en finger, og det var alvorligt nok til at vi satte kurs mod den nærmeste havn, Kopervik. Her blev vi en times tid, medens man fandt en ny kok og så gik det videre mod Island. Nu begyndte skuden for alvor at rulle. Jeg led af søsyge i et døgn, men derefter havde jeg det fint, og kunne nyde udsigten over Nordsøen, hvor vejret var klart med sol. Bølgerne blev så voldsomme, at vi måtte holde tallerkenen i hånden ved spisetid. Da vi mødte en større sø, midt om natten, fik jeg de opstabilede kasser i hovedet, og jeg klemte mig så ned mellem disse for ikke at rulle rundt. Barometret var jeg meget forsigtig med, og det overlevede rejsen med præcisionen i behold. Om aftenen den 3. Juli, stoppede maskinen og vi drev rundt i en times tid. Oliepumpen til fyret var defekt, men det var muligt at pumpe med håndkraft. Da der var masser af håndkraft til rådighed, i form af passagerer uden noget at tage sig for, blev vi rekrutteret til pumpning en halv time ad gangen. Således gik det videre indtil vi nåede havn et par dage senere. Undervejs var der ingen skibe i sigte, men vi så en mine drive forbi.

Om aftenen den 5. Juli øjnedes Islands fjelde i horisonten, og noget senere var det en fornøjelse at sejle ind gennem Eyjafjorden i smult vande. Islands næststørste by, Akureyri, ligger i den inderste del af denne fjord. Her skulle skibet have olietankene fyldt op før rejsen nordpå.

Kl. 22 gik vi i land for at se på byen. Den Amerikanske indflydelse fra krigen var tydelig, idet man så mange moderne biler som kørte på de dårlige veje, mellem gamle huse. En kraftig storm forsinkede afrejsen i nogle dage, så vi havde tid til se os omkring. Jeg ville gerne vide hvilke radiofrekvenser man brugte på de grønlandske stationer, og gik derfor ombord på en stort islandsk skib, „Hvassafell“, som lå i havnen. Jeg formodede at telegrafisten der ville have disse oplysninger. I radiatorummet fandt jeg en islandsk radioamatør, Thorhallur Pallson, hvis kaldesignal var TF5TP. Han var i færd med at reparere skibets radiosender, men afbrød arbejdet, og inviterede mig i stedet til den lokale biograf. Senere diskuterede vi radioproblemet over en kop kaffe på en restauration.

Næste dag hjalp jeg Thorhallur med reparationen af senderen, og da det var gjort, viste kaptajnen sig og spurgte om jeg kunne gøre noget ved skibets radarudstyr og pejlemotager. Fejlen ved disse apparater var nem at udbedre, og til min forbavselse gav Kaptajnen mig 100 islandske kroner for arbejdet. Om aftenen gik Thorhallur og jeg til et bal hvor et dansk orkester leverede musikken. Jeg brugte de fleste af pengene til indkøb af sovepose og et vækkeur, men også ris og kakao til at sende hjem til mine forældre.

Ved midnat den 9. Juli sejlede vi nordpå i sol og klart vejr. Det var en oplevelse at se midnatssol for første gang og vi fotograferede ivrigt. Den næste dag led vi alle af søsyge på grund af dunster fra den olie som var blevet påfyldt. Store dønninger fra stormen rullede skibet, vejret var iskold tåge med een grads varme.

Den 11. Juli skinnede solen igen og jeg tilbragte nogen tid i istønden. De fleste ishavsskibe har en sådan monteret højt på forreste mast. Ved vanskelig issejlads giver den Kaptajnen eller Styrmanden en god udsigt over ismasserne, og han kan fra tøndens, via en matros på dækket, give ordrer til styrehuset. Fra tøndens så jeg en hval nærved og nogle store isbjerge i horisonten.

Iskanten mødte vi om morgenen den 12., og begyndte de besværlige manøvrer mellem flagerne. En bjørn sås på isen og da den kom roligt over mod skibet, blev den desværre skudt og taget ombord af besætningen. Ved middagstid sejlede vi langs en solid ismasse i flere timer uden at finde revner. Ved midnat standsedes maskinen da der var tæt tåge. Skibet drev langsomt mod iskanten, og man sejlede så ud mod havet og drev tilbage igen. Temperaturen var minus 2 grader da tågen lettede næste dag. Jeg havde brugt radioen hele natten, da vi havde bedt Scoresbysund vejrstation om at lytte efter os hver time. Næste dag Kl. 13 fik jeg radiokontakt

med Daneborg som meldte at isforholdene var gode der. En senere kontakt med Myggbukta og Daneborg gjorde det muligt at lave en krydspejling for at bestemme positionen. Ved en stor isflage standsedes skibet og vi gik ud på isen for at pumpe frisk vand fra smeltevandssøer. Det gav os også en chance for at strække benene og fotografere skibet i isen. Ved midnat var der atter en pause på grund af tåge, men den 14. Juli gik med lidt fremgang når isen tillod det. Mange timer gik med at vente på åbninger. Den 15. kl. 14 så vi Grønlands fjelde for første gang. Solen skinnede og det var 6 grader varmt så jeg tilbragte nogle timer i tønden hvor jeg fik mange fine fotografier af isen som uafbrudt veksler mellem den to meter tykke vinteris og skrøninger på op til ti meter.

Et godt eksempel på ungdommelig uvidenhed og vovemod er de bemærkninger jeg havde skrevet i min dagbog under rejsen. Jeg foreslog at jeg kunne gå på ski over isen de 75 kilometer til Daneborg, noget som ganske afgjort ville have været umuligt. Nu, efter mange års erfaring i arktiske forhold, kan jeg se hvor lidt jeg vidste om virkeligheden.

Daneborgs befolkning, fire mand, var ved radioforbindelserne meget utålmodige efter at se skib igen. De havde været isoleret fra omverdenen i næsten et år, og bortset fra grønlænderen Mikkell, skulle de alle rejse hjem til Danmark så snart skibslejlighed viste sig.

Den 16. Juli måtte vi stoppe på grund af tåge. Vi så mange sæler på isen. Endnu en bjørn blev skudt og taget om bord og vi fik bjørnebøffer til middag. En frisk kuling havde fjernet al is fra Myggbukta og Daneborg, mens vi sad fast i tætpakkede isflager. Vi var omkring 100 sømil fra Daneborg, men afstanden øgedes, da vi langsomt drev sydover med isen.

Den 17. var vi helt syd for Myggbukta og landet sås tydeligt. Eftermiddagen gik med ture på isen og en sneboldkamp. Hen mod aften kunne skibet komme lidt nordpå, men senere mødte vi fast is som gjorde fremgang umulig. Bag isbæltet så man tydeligt åbent vand, og man håbede at det faldende tidevand ville åbne isen.

Næste dag gik med meget vanskelig sejlads, hvor isflager blev trukket af vejen med wire og dampspil. Besætningen var naturligvis vant til den slags og havde travlt med at manøvrere. Skibet havde en tobladet skrue og når en isflage truede propellen gav en matros på bagdækket et fløjt. På broen gav man så maskinrummet en advarsel som fik maskinisten til at stoppe maskinen, således at skruebladene var lodrette, og derfor beskyttet mod den is som gled forbi skibssiden. Dette var kun muligt med en dampmaskine, som til forskel fra en dieselmotor, kunne standses øjeblikkeligt og med et enkelt håndtag drejes til den ønskede stilling.

Det var hovmesterens fødselsdag og vi fik derfor atter bjørnebøffer med tilbehør. Om aftenen løsnedes isen pludselig og vi nåede ind til landvandet. Det gik nu rask nordpå langs Hold With Hope forlandet. Daneborg blev opmuntret med radionyheden at vi nu var på vej igen.

Lørdag den 19. juli blev for mig den store dag, da jeg første gang satte foden på Grønlands jord. Jeg havde været oppe i istønden da vi nærmede os stationen og da vi kastede anker kl. 8, kom en jolle hurtigt i vandet og vi roede ind til kysten. Grønlænderen Mikkell Brønlund kom os i møde i sin kajak. På stranden stod tre mænd, Møller-Madsen, Stationslederen Åge Hansen og Bech Hansen, alle med et mægtigt fuldskæg. Stationen lå på en græsslette, ved foden af fjeldet. Solen skinnede og det var varmt. Jeg var begejstret over de smukke omgivelser. På den anden side af den ca. fem kilometer brede fjord var den store Clavering Ø og foran Dalen, Djævlekløften, lå den meget mindre Basalt Ø.

Daneborg's oprindelse var følgende: De Amerikanske Coast Guard skibe, „Storis“ og „Northland“, kom under den sidste del af verdenskrigen ind til Grønlands østkyst ved Shannon Ø. 25. Juli, 1944 ankom Storis ved Dødemandsbugten på sydsiden af Clavering Ø. Krigens slædepatrulje havde en station her. Den havde erstattet Eskimonæs stationen som tidligere var brændt som følge af krigshandlinger. En kaptajn og fire mand fra den Amerikanske hær kom op med Storis med det formål at oprette en station i området, og at samarbejde med patruljen i det kommende år.

Slædepatruljens Kaptajn, N.O.Jensen, diskuterede mulighederne med Amerikanerne, og det blev besluttet at opføre den nye station lidt nord for Sandodden fangststation. Under opførelsen fik man fra vestkysten besked om at slædepatruljen skulle overtage alt det amerikanske materiel. Mandskabshuset på ca. 6 gange 15 meter var allerede opført, da det amerikanske skib måtte forlade stedet for at slutte sig til andre skibe på kysten. Husene blev gjort færdige af slædepatruljens mandskab, og som jeg fortæller senere, må der have været store mængder proviant og forsyninger at stuve af vejen. To provianthuse på 5 gange 5 meter samt en garage på samme størrelse blev også bygget. N.O.Jensen var fra 19. September til 2. Oktober om bord på det nye Coast Guard skib, „Eastwind“, som kom så langt nordpå som til lidt nord for Norske Øerne. Eastwind bragte yderlige

forsyninger til stationen. Vinteren gik med patruljering fra Daneborg mod nord og syd. Et par mand opholdt sig i lange perioder på Mørkefjord stationen hvorfra de patruljerede mod nord.

Kaptajn Jensen ændrede efter krigens slutning hovedstationens kaldesignal fra OYK til OYA og døbte samtidig stationen Daneborg. I 1945 må stationen have haft besøg af et amerikansk skib, da et billede fra sommeren viser en jeep foran mandskabshuset. Grønlanderen Mikkel Brønlund, med hvem jeg tilbragte et år på Daneborg, talte vidt og bredt om Eastwind's besøg i 1946, så dette år var der atter amerikansk visit.

Mikkel havde været ombord og blev vist rundt på det store fartøj. Det som imponerede ham mest var et vaskeri med mange maskiner. Eastwind var en isbryder på 6500 tons, 82 meter lang og 19 meter bred med flere hundrede mands besætning. Maskineriet var på 12000 hestekræfter. Det var løbet af stabelen i foråret 1944 og var udstyret med våben til kamp med eventuelle tyske styrker.

Den 4. Oktober, 1944 opbragte det et Tysk skib, „Exteinsterne“ ved Lille Koldewey Ø, og tog personer og konfiskeret udstyr til en vejrstation tilbage til U.S.A. Der var flere sammenstød mellem den Dansk-Amerikanske slædepatrulje under den sidste del af krigen, da tysk militær oprettede vejrstationer på Nordøstkysten. Nogle af de fascinerende historier herom er fortalt i bøgerne, „The Sledge Patrol“, skrevet af David Howarth, og den tyske udgave, „Das Arktische Jahr“ af Gottfried Weiss.

Den amerikanske station bestod af en hovedbygning, indrettet med større og mindre rum. Foruden det store fællesrum i midten var der seks mandskabsværelser, et køkken med kokkens værelse, et radiatorum og batterirum. På taget fandtes et lille udsigtstårn. Tre mindre bygninger husede Jeep og reservedele, proviant, og fire små benzingeneratorer.

Tohundrede meter øst for stationen fandtes en gammel fangststation, „Sandodden“, som i mange år var brugt af Danske fangstmænd som fangede ræve i området. Flere sådanne stationer fandtes på Nordøstkysten. Der var også norske stationer, den nærmeste var „Myggbukta“, syd for Daneborg, som også var en radio og vejrstation.

Typisk for amerikansk militær virksomhed, var der en overflod af visse ting. Der var stakke af nødproviant i blikdåser, dåsekonserves, og megen arktisk beklædning. Alt som kunne beskadiges af fugtighed var indpakket i vokspapir eller -lærred. En defekt Jeep var der også selvom det må have været begrænset hvor langt man kunne køre i denne uden veje.

Vi kom straks i gang med at losse skibet, men det var meget besværligt at køre materialer til byggepladsen på en trillebør, som var det eneste transportmiddel til rådighed. Mikkel spændte nogle hunde foran børen og det gik rask over stok og sten, men ofte væltede læsset. Det var begrænset hvor meget kontrol, selv en dygtig slædefører, havde over et hundespand.

Ved aftenstid kiggede jeg nærmere på Jeepen, og fandt at koblingen var defekt, mens resten tilsyneladende var i orden. Der var et bjerg af reservedele til den, og en ny kobling deriblandt. Efter at have taget batteriet ud af bilen, fik jeg hjælp med at lægge den om på siden, så jeg kunne komme til koblingen. Gearkassen og meget andet måtte fjernes for at komme til, men tolv timer senere var den klar til afprøvning. Reparationen lykkedes over al forventning, og Jeepen blev en stor hjælp ved byggearbejdet.

Radiomateriellet var krigsproduktion, beregnet til batteridrift og installation i bombefly. Strømforsyningen kom fra batterier i et rum ved siden af radiatorummet. De blev opladet af generatorer som fandtes i et tilstødende skur. De små benzinmotorer var i meget dårlig stand, og det var kun med nød og næppe at jeg kunne holde dem i gang indtil den nye radiostation var færdig. Radiomateriellet var forældet, for eksempel var senderens design fra 1932.

Rutinen for vejrmeldingerne var, at en observation blev gjort hver tredie time, døgnet rundt. Den blev så oversat til vejrkode, og sendt til den nærmeste vejrstation mod syd, „Scoresbysund“. Den sendtes videre til opsamlingsstationen for hele østkysten, „Angmagssalik“. Derfra gik den videre til en station på vestkysten, som så endelig sendte hele Grønlands vejrmeldinger til Danmark og USA. Morsekode blev brugt til denne korrespondance, men til Danmark og USA gik det vist over fjernskrivere. Meldingerne blev således en del af det verdensomspændende meteorologiske net.

Nyheder fik vi ved forbindelser med Scoresbysund, og de fortalte den 20. Juli, at skibet „Gustav Holm“, med passagerer og gods til Daneborg, var i Island.

De næste par dage havde vi travlt med at losse skibet og bringe alt op til byggepladsen ca. 50 meter bag den gamle station. Vejret var solrigt og tørt med temperaturer op til 15 grader.

Den 22. passerede det Norske skib, „Polarbjørn“, os på vej til „Zackenbergs“ lastet med gods til Pearyland ekspeditionen. I bunden af Young Sund, oprettede ekspeditionen en sydbase, som skulle støtte lange recognosceringsflyvninger til det nordligste Grønland. Planen for ekspeditionen var at bygge en base i Pearyland, hvor man kunne lade et hold deltagere overvintre og undersøge det store område.

Næste dag ankom skibet „Godthåb“ som også bragte passagerer og fragt til ekspeditionen. Mange mennesker kom i land fra skibet og jeg fik hilst på, blandt andre, Eigil Knuth, Ebbe Munck og Kaptajn Jørgensen. Eigil Knuth og Ebbe Munck var ledere, og Knuth skulle tilbringe to vintre i Pearyland medens Munck tog vare på ekspeditionens interesser i København.

Et par dage gik med forberedelserne til støbning af fundamenter til det nye hus, og til radiomasterne.

25. Juli slog vejret om så vi fik kold blæst. I Zackenberg er en radiostation nu sat op og vi havde kontakt med dem. Losning af Veslekari er næsten færdig, men må blive ved stationen da der ikke er plads til byggeholdet i land.

Efter nok et par dage med cementarbejde var de mange fundamenter til master og barduner færdige og jeg havde en mægtig storvask. Det foregik i garagen med opvarmning af vand på primusapparat og vask i en stor zinkbalje. Skylning var nemt gjort i en bæk nærved. For første gang var der tid til at se på omegnen, så en aften, sammen med Mikkel og Møller Madsen, gik jeg langs kysten østpå, forbi Kap Berghaus, til en fangsthytte lidt nord for Sandøen. Ved hytten lå tre hvalrosser som var skudt af fangstmænd. Kødet brugtes til foder for fangstmændenes slædehunde. Vor tur blev på 12 km, så jeg sov godt om natten.

28. Juli meldes det at skibet Gustav Holm sidder fast i svær is ved Scoresbysund. Det har den nye besætning til Daneborg om bord. Ved middagstid blev den første flyvning til Pearyland foretaget af Marinens Catalina maskine. Vi modtog dens position hver halve time. Jeg var misundelig på passagererne, som havde en meget interessant tur. Der var også lidt tid til at lytte på radioamatørfrekvenserne hvor jeg hørte flere svenske og norske signaler. Det blev spændende at få min egen station i funktion herfra.

Dagen efter gik med en tur i skibets motorbåd til *Clavering Ø* sammen med Mikkel, styrmanden og tre matroser. De ville på jagt efter moskusokser som vi havde set græsse i Djævlekløften. Et par kilometer fra kysten blev flere dyr skudt, og vi bar kødet ned til båden. Det var hårdt arbejde, og jeg bemærkede i dagbogen, at jeg ikke havde knoklet så meget siden min soldatertid i 1945.

Mikkel, som var meget fingernem, klippede mit hår, men skægget fik lov at gro indtil jeg atter var i Danmark. Jeg havde, som før nævnt, taget alt med mig fra København, selv min cykel. Jeg ved ikke hvordan jeg kunne have forestillet mig at den ville være brugbar i det uvejsomme terræn i Grønland. Mikkel lærte at køre på cykel i løbet af en halv times tid, og havde megen fornøjelse af det indtil sneen gjorde det umuligt.

30. Juli var der atter en flyvning fra Zackenberg. Denne gang til Mørkefjord, som var Knuths base på hans ekspedition før krigen. Grønlands radioavis sendtes som morsekode hver dag fra den store radiostation i Godthåb på vestkysten, og vi fik således at vide at Gustav Holm nu var noget nord for Scoresbysund. Fra Grønlands Styrelse kom telegram om, at hele den gamle stationsbesætning, minus Mikkel Brønlund, skulle til Danmark. Motorpasser Jens Andersen, som var ombord på Gustav Holm, skulle nu være stationens leder.

Jeg havde stort besvær med at få blot een af de tre benzingeneratorer til at virke, så jeg ønskede at skibet snart vill komme. Problemet med alle tre maskiner var, at svinghjulsmagneten, som via en spole leverer spænding til tændrøret, havde mistet noget af magnetismen. Det var sikkert sket på grund af de voldsomme rystelser i hele maskinen. Min aversion mod små benzinmotorer stammer fra dengang, og den er blevet forstærket ved oplevelser med den slags i Canadas Arktis, mange år senere.

Uden held havde vi forsøgt radiokontakt med Gustav Holm. Vejret den første August var storm- og regnfuldt. Skibets position var ukendt.

2. August fik vi telefonisk radiokontakt med de syv mænd som var landsat i Brønlund Fjord i Pearyland. Da Catalina maskinen i dag kom tilbage fra flyvningen, blev lemmen til næsehjulet beskadiget ved landing på vandet i tæt tåge. En anden Catalina skulle komme fra København med reservedele til reparation, da folkene i Pearyland var strandede indtil en ny flyvning foretoges. De havde proviant til mindst en måned. Gustav Holm sejlede fra Ellaø til aften og skulle arrive i overmorgen.

Midnatssolen var en herlig oplevelse, ingen ville gå i seng til normal tid og ofte foresloges det at man gik en tur i sol og stille vejr ved to-tretiden om natten. Den 3. August gik Mikkel og jeg op i fjeldet for at spejde efter skib, men så intet.

Først den 5., kl 3 om natten, sejlede Gustav Holm endelig ind gennem fjorden. Der var post fra København. Lauge Koch var ombord, og sammen med Kaptajn Møller lagde man planer for Veslekari's afgang som blev fastsat til næste aften. Det gamle personale rejste hjem og jeg, den eneste som nu var vant til rutinen på radiostationen, tog nattevagten så de nye folk kunne sove, og i morgen blive indviet i operationen af det gamle amerikanske materiel. De nyankomne var, Jens Andersen, stationsleder og motorpasser, Carl Edingsborg, gammel hovmester, Ludvig Weischer og Verner Hansen, begge telegrafister.

Andersen var den eneste som tidligere havde været i Grønland, ved Prins Christianssund og andre steder på vestkysten. Edingsborg var en meget dygtig kok, som, sammen med Andersen, var ældre end os andre, og behandlede os som de drenge vi var. Han havde sejlet i mange år og besluttet at gå i land som pensionist. Ved et besøg på sømændenes kontor hørte han at der var et job som kok i Grønland, og da det var et af de få steder i verden han endnu ikke havde besøgt, blev han således sendt til denne øde udpost. De to telegrafister var, som jeg, begge radioamatører som havde fået Grønlandsk kaldesignal.

Næste dag talte jeg med Ebbe Munck og Catalinaen's pilot, Orlogskaptajn Overbye om vor radioassistance under flyvningerne til Pearyland, nu og næste sommer. Meget af dagen gik med at installere en midlertidig ny sender i stationen. Den var et lån fra Marinen, rørene var indpakket særskilt, og bragte en hilsen til mig fra teknikerne på Holmen hvor den åbenbart var blevet afprøvet.

7. August. Den første af tre 42 meter høje radiomaster var ved at blive rejst i dag og megen tid gik med at kontrollere varelister som godset kom i land. Vi havde fast radioforbindelse med Godthåb, som lå for anker ved Zackenberg. Ekspeditionen havde mange telegrammer til viderebefordring mod Scoresbysund.

9. August ankom den anden Catalina maskine fra Luftmarinestationen i København.

Mine kasser blev bragt i land fra skibet, og jeg glædede mig til at få alt installeret i mit lille rum.

Vi så mange narhvaler i fjorden de næste dage. Jeg gik flere gange op i fjeldet bag stationen for at kunne give Zackenberg den bedst mulige vejrmelding til brug for flyverne.

12. August fik vi besøg af tre fangstmænd, som i motorbåd atter stak af for at sejle til Germaniahavn. De kom snart tilbage efter at have mødt svær is ved Kap Herschell hvor båden var blevet beskadiget.

Fristelsen til at have en amatør radio kontakt med den nyopsatte tyske sender fra marinen, var for meget for mig, og jeg kontaktede en station i Oklahoma, USA. Det blev den første af mange hundrede, som jeg havde medens jeg var på Daneborg.

Næste dag var meget travl med radiotrafik til og fra Godthåb og Gustav Holm. Om aftenen fremkaldte jeg den første film fra rejsen, og var tilfreds med resultatet. Enkelte af de film som blev fremkaldt i løbet af vinteren mislykkedes delvis, fordi jeg ikke sørgede for at fikserbad og skyllevand havde samme temperatur. Efter den lille bæk holdt op at rinde måtte vi hente vand ved det nærmeste isbjerg i fjorden. En stor beholder stod i huset, fyldt med vand og isklumper, så skyllevand til fotobrug har nok været nær ved nul grader. For stor forskel på badene kan give en krakeleret overflade på emulsionen.

Fangststationen ved Zackenberg skulle have haft to fangstmænd den følgende vinter, men den ene, Snedker Jørgen Andersen, søgte nu i stedet, et job som handyman ved Daneborg, og blev antaget som sådan. Han skulle gennem vinteren gøre det indvendige arbejde i det nye stationshus færdigt, samt reparere det gamle mandskabshus.

Jeg fotograferede stationen og omgivelserne fra toppen af den nye 42 meter høje mast. Filmen, med 36 billeder, blev sendt til Vejrtjenestens kontor i København. Mens jeg var deroppe fastgjorde jeg en lang antenne til den nye station, hvorefter vi kunne modtage Kalundborg radiofonistation. Gennem vinteren havde vi megen fornøjelse af de danske programmer med både nyheder og underholdning.

Mikkel og stationslederen skød to moskusokser på Clavering Øen.

16. August fortæller min dagbog at jeg havde en lang samtale med Lauge Koch. Det må være stærkt overdrevet. Jeg kan ikke forestille mig at Koch ville spille tid med at tale med min ringhed. Han var kendt som en arrogant person, og fik mange fjender af den grund. Jeg ville sikkert have været ligeså, hvis jeg var kørt nord om Grønland allerede i 1923.

Fundamentet til det nye hus var færdigstøbt. Alt gik hurtigt fordi mandskabet fra Gustav Holm hjalp til med arbejdet på land.

Dagen efter var husets vægge blevet rejst efter at de to dieselgeneratorer var blevet anbragt på solide fundamenter. Den anden antennemast var under rejsning.

18. August kom Godthaab forbi da den skulle aflevere en fangstmand på den norske fangststation ved Kap Herschell, cirka 25 km øst for Daneborg.

Den 19. skete et uheld som kunne have haft alvorlige følger. Det sidste stykke af den anden mast blev, som før, hejst op via en talje i toppen af en stålhjælpemast, midlertidig fastgjort på det midterste af de tre svære tømmersektioner som udgjorde en mast. Jeepen blev brugt til at trække mastestykket op, men da det var helt i top, brød hjælpemasten sammen så tømmeret ramte midterstykket. Dette knækkede og faldt ned på bundstykket som også brød helt sammen. De mænd som var placeret rundt om masten løb for livet og nåede at komme væk i tide. En sådan mast vejede omkring 3,5 tons. Vi måtte derfor klare os med een mast indtil en ny blev bragt op den følgende sommer.

Nu kom alle håndværkerne på husbygningen så det udvendige arbejde blev hurtig færdigt.

Danmarks Radio havde en udsendelse om Pearyland ekspeditionen, som vi jo havde som naboer. Også vejrmeldingerne fra Daneborg nævntes på radioen.

Jeg havde ingen erfaring med installation af den store elektriske tavle i det nye motorrum, men man må have antaget at jeg kunne ordne det alligevel. Det gik også, selvom jeg er sikker på at jobbet ikke fulgte reglerne for stærkstrømsinstallation. Jeg brugte en masse isolerbånd og havde en del uidentificerede emner til overs. Motorrummet, som fandtes i den ene ende af bygningen rummede to enkeltcylindrede dieselmotorer med vandkøling via store vandbeholdere. De tilkoblede generatorer var hver på 10 kilowatt. Midt i bygningen var et værksted og et lager med reservedele og værktøj. I den anden ende var radiatorummet med to sendere, en kortbølge og en langbølge. Et stort bord var telegrafistens plads med to modtagere, morsenøgle og mikrofon. Huset blev opvarmet med olieovne.

23. August pakkede tømrerne sammen og skulle sejle kl. 00. Der var imidlertid så tæt en tåge at afgang blev udsat til kl. 9. Vi kippede med flaget og tre mand fyrede afskedsalut med geværer. Jeg var ikke begejstret over at vi havde våben til rådighed, men hvis hundene skulle fodres var det vel nødvendigt. Jeg havde selv bragt et model 89 gevær med mig, sikkert fordi det var blevet anbefalet af Styrelsen. To år efter krigens ophør var der stadig mange våben blandt Danmarks befolkning, og der var ingen formaliteter forbundet med at erhverve disse.

Mikkel og jeg startede den 2. September mod Kap Herschell hvor vi skulle hente en motorbåd. Mikkel sejlede tæt ved kysten i sin kajak mens jeg gik langs stranden. Jeg hørte Mikkel råbe, og så ham i vandet ved siden af kajakken. Det så ikke ud til at han kunne svømme, så jeg vadede ud efter ham. Vandet var forbistret koldt og netop som jeg var helt nede fik Mikkel fodfæste og vi gik dryppende i land. Vi var ikke langt fra stationen, så vi startede endnu engang, efter at have skiftet tøj. Mikkel havde af den gamle besætning fået et fint armbåndsurs, som ved dukkert var blevet fyldt med vand. Han var fortvivlet og bad mig gøre noget ved det. Jeg fyldte uret med sprit, som teoretisk skulle fordrive vandet, men desværre opløste spritten alle tallene på urskiven. Jeg syntes det var så synd for Mikkel, at jeg senere gav ham mit eget, vandtætte ur.

Det varede seks timer at gå til Kap Herschell, og da vi ankom var ingen hjemme. Vi sov derude og gik tilbage næste dag hvor vi traf Nordmændene som kom fra vest. Mikkel fulgte med dem tilbage, medens jeg gik til stationen, da jeg skulle tage min tørn med vejrmeldingerne. Da vi var tre om at dele 8 timers vagterne, enedes vi om at to kunne klare det med 12 timers vagt. Således kunne een af os tage på længere ture, enten med stationens hunde og slæde, eller ledsage en fangstmand på hans rejser.

Endnu tre moskusokser blev skudt på Clavering Ø og hængt op på kødstativet foran garagen. Temperaturen var nu for det meste, under frysepunktet.

10. September kom Nordmændene, Ivar Ytreland og Odd Lindhjem, på besøg. Næste dag fik vi storm og let snefald. Jeg havde travlt med at gøre installationerne af elektricitet og radio færdig i den nye, luksuriøse bygning. Min amatør radiostation i mit værelse var færdig og virkede fint.

Verner Hansen og jeg havde en god dag den 21., da vi gik op i fjeldet nord for stationen og fandt et 700 m højt bjerg at bestige. Fra toppen kunne vi se over Clavering Ø til Wollaston Foreland. Turen blev på omkring 30 km, så vi var godt trætte om aftenen.

Det blev nu helt mørkt om natten og den 22. så vi et flot nordlys. Temperaturen faldt jævnt, og var nu minus 3 grader om dagen.

Radiostationen var gjort færdig og alt det gamle grej var fjernet fra beboelseshuset.

Vi oplevede nu et vejr-fænomen som blev almindeligt gennem vinteren. Barometerstanden faldt meget hurtigt en eftermiddag. Ved middagstid næste dag, steg det pludselig, samtidig med at det begyndte at blæse voldsomt. Temperaturen steg til plus 9 grader og stormen varede 24 timer. Det var en føhnvind fra indlandsisen, vi for første gang oplevede. Senere, da der var dyb sne på jorden, var det meget vanskeligt at finde vej i en sådan storm. Vi måtte spænde et tov ud mellem de to huse for at vi kunne komme fra det ene til det andet.

Før dette blev anbragt, var Verner Hansen i livsfare under en storm. Han var, uden at kunne se noget, gået fra radiostationen mod beboelseshuset. Han blev presset sideværts af vinden og gik forbi huset. Han flakkede rundt en tid, og var så utrolig heldig at støde på Sandodden Fangststation ca. 200 meter længere mod øst. Her blev han indtil stormen tog af. Vi var naturligvis meget bekymrede over hans fravær, men havde ingen mulighed for at lede efter ham før vejret bedredes. Der var telefonforbindelse mellem bygningerne, men ikke over til fangsthuset.

Snestorm bevirkede et usædvanligt fænomen som jeg senere oplevede flere gange, både i Grønland og arktisk Canada. Snefnug bliver åbenbart opladet med statisk elektricitet når de flyver horisontalt med stor fart. Denne ladning afledes af antenneråde og andre metalgenstande. Således frembringes en meget høj spænding på en elektrisk isoleret antenne. Man kan trække ti centimeter lange gnister fra sådan en ledning. Et andet arktisk radioproblem var såkaldt blackout, hvor det normalt reflekterende lag i stratosfæren, forstyrres af udstråling fra solen. Resultatet er, at al radiokontakt på højere frekvenser umuliggøres i op til en uge. Langbølge berøres ikke så meget, så nogle vejrmeddelelser kom igennem på disse frekvenser.

Som det blev mørkere forbedredes radioforholdene på alle bølgelængder. Jeg havde flere kontakter med Australien. Både mellem- og langbølge radiofonibåndene var fyldt op med stationer fra Europa og Nordamerika. Herstedvester radiofonistation hørtes med lokal styrke og kvalitet, og jeg husker at vi lyttede til, bl.a. Weekendhytten. Blandt mine medbragte radioer var en tysk tankmodtager og på denne hørte jeg til min forbavselse Københavns Politi. 1947 var et år med et usædvanligt højt solpletmaksimum, som nok var grund til den gode radiomodtagelse på højere frekvenser.

Ved en lejlighed havde vi en særlig god radiotelefonkontakt med Scoresbysund. Hele mandskabet var til stede i begge ender, og vi blev underholdt af guitar-spil fra den sydligere station.

I slutningen af September så vi mange edderfugle på ture til Lille Sødal, nordvest for stationen.

Hovmester Edingsborg fodrede os med mange lækre retter som han forstod at tilberede af det lokale moskus- og sælkød. Der var proviant i overflod, også en hel del af den gamle amerikanske dåsemad blev spist.

Som dagene blev kortere satte vi meget pris på perioder med månelys. Efter at vi var blevet vant til mørket, var månens lys ved fuldmåne helt overvældende.

Fjorden frøs til i begyndelsen af Oktober, så den fingernemme Mikkel fabrikerede et par skøjter af to file fastgjort i et par stykker træ. Han var ganske god til at lave herresving på en snefrit stykke is ved stranden.

Den 9. Oktober blev det lyst kl 8 og mørkt igen kl 19. Samme dag fik vi den første rigtige snestorm. Vindstyrke 9, samtidig med kraftigt snefald. I løbet af en halv time var der halvanden meter sne udenfor døren så vi måtte grave den fri ved observationstiderne. Et par dage senere morede vi os med at stå på ski ned ad den nærmeste stejle bakke, 160 meter høj, kun 500 meter fra husene. Jeg faldt ustandselig, til stor fornøjelse for Mikkel. Han demonstrerede senere med fagter, hvorledes Haagensen slog saltomortaler ned ad bakken.

Den 14. var Verner Hansen og Mikkel på ski ude på fjorden og skød to sæler. De kom tilbage og kørte igen ud med hunde og slæde for at transportere fangsten hjem.

Start med hundeslæde er ofte en dramatisk affære. Hundene er meget ivrige efter at komme ud, så metoden der bruges, er at binde bagenden af slæden til en solid startpæl. Derefter sættes hundene i selen, een ad gangen, og fastgøres til liner som i vifteform spredes fra forkanten af køretøjet. Når alt er klar sætter føreren sig op og trækker i slipstikket. I forrygende fart går det så ud over den tre meter høje brink, over strandens sten, og så ud på isen.

Der var altid mange tilskuere ved denne forestilling, som undertiden gik galt når hundene slap løs, kusken faldt af, og først efter en rum tid vendte hunde og slæde tilbage. Efter Mikkels start kørte han i en stor bue ud på isen og kom tilbage for at hente Hansen og kajakken. Jeg gik på ski efter dem, men ude ved iskanten kunne de ikke finde de to sæler. Mikkel skød endnu en sæl og hentede den ind med kajakken. Den næste dag var Mikkel igen ude ved iskanten og kom hjem med fem sæler, så vi nu havde kød til både mennesker og hunde for en rum tid.

En aftenen var der atter et meget imponerende nordlys, hvorom Mikkel oplyste, at man blot behøver at fløjte for at få nordlys på en mørk nat.

Et par dage senere var Mikkel og Andersen på sæljagt, da hundene i et ubevogtet øjeblik overfaldt en af deres egne. Den blev bidt så alvorligt i maven, at den døde fire dage senere. Vi havde lagt den ind i det opvarmede værksted, men kunne intet stille op med den tiltagende betændelse i bugen. Slædehunde er på visse punkter nogle bæster som æder næsten alt. Således forsvandt mine skibbindinger, det vil sige kun læderet blev fortæret mens metalstykkerne blev spyttet ud igen. En læderpisk kan hurtigt blive ædt, og man må fjerne alt spiseligt indenfor deres rækkevidde. På den anden side kan man få en fornemmelse af kammeratskab med hundene når man i dyb sne vader foran slæden og de asende kommer op på siden af en.

Rygte om Peter Klokke, fangstmanden ved Zackenberg, sagde at hans hunde var sådanne kæledyr at når han sad på slæden og råbte, „Kom Så“, løb hundene op på slæden og satte sig hos ham. Et andet problem man har ved slædekørsel er at kunne stoppe hvis nødvendigt. Klokke havde lavet en bremse til slæden. Den bestod af et bræt, fastgjort under slæden, som kunne sænkes og så ville bore sig ned i sneen. Da det skulle afprøves, og han med fuld fart sænkede bremsen, faldt slæden fuldstændig fra hinanden og hundene stak af. Peter Klokke var en interessant fyr, en dygtig kunstmaler, og en god tømrer. Han var fra Kerteminde, og byggede mange år senere en sejlbåd, i hvilken han lavede en jordomsejling.

Vi tog ofte en tur på ski ved at binde en eller to hunde til bæltet. Det gik temmelig hurtigt og jeg fik mange knubs ved at falde og blive trukket over ujævn is inden det lykkedes at stoppe hundene. Det var alligevel en dejlig sport at fare af sted i stor fart, og naturligvis blev jeg bedre til det som tiden gik.

Omkring den 18. Oktober så vi meget store flokke moskusokser i Djævlekløften på Claveringøen. Vi talte omkring 70 af de store dyr, og jeg gik på ski derover for at fotografere dem. Det varede kun 50 minutter at gå de 7 kilometer derover, så det var blev bedre med mine færdigheder på ski. Før Grønland, havde jeg kun en gang haft ski på benene.

Foruden de otte timers vejr- og radiovagt, som kun bestod af en vejrobservation hver tredje time, fulgt af kodning på et skema og afsendelse med morsekode til Scoresbysund, havde jeg nok at beskæftige mig med. Der var nogle få nødvendige job som vandhentning, hundefodring og snerydning, men ellers havde jeg megen fornøjelse af min amatørradio, fotografering med fremkaldning af filmen, og ture til fods eller på ski.

Efter at Peter Klokke havde fået hundene til at makke ret, besøgte han os den 22. Oktober. Det var hans første tur med slæden. Desværre blev en af hans hunde bidt ihjel mens de var tøjrede udenfor. Han forlod os igen den 25. Straks efter fik vi igen en føhnstorm, hvor temperaturen steg fra minus 10 til plus 6 grader i løbet af et par timer. Nogle dage senere var temperaturen igen det mere normale, minus 20 grader.

Solen stod nu meget lavt ved middagstid. Den stod op kl. 10 og rullede langs bjergene i syd indtil den gik ned kl. 16. Den 6. November sås den for sidste gang indtil foråret. Mørketiden er omkring tre måneder lang, her hvor bjergene skygger for den lave sol. Klokke var måske lidt ensom ved Zackenberg, for han kom snart tilbage. Også Nordmændene fra Kap Herschell besøgte os af og til, da de også kun var 25 km væk. Det må have været en fornøjelig afveksling for fangstmænd at kunne besøge os og nyde hovmesterens gode mad. Før Jul kom de langvejs fra, nemlig Loch Fyne og Hochstetter.

Et telegram fra Styrelsen bad om at prøver af kød fra døde hunde, ræve og hvalros blev sendt til Danmark for at blive undersøgt for trikiner. Et andet telegram advarede os mod at bruge bådsmandsstolen, da den ikke var sikker. Det var lidt sent at oplyse os om dette, da stolen var blevet brugt hele sommeren ved mastearbejdet.

Atter en kraftig snestorm den 8. November. Huset ryster og sne presses ind gennem de mindste sprækker så små snedriver dannes på gulvet. Et interessant forvarsel om stærk storm fik vi ved at vi hørte en dyb brummetone fra toppen af det 800 meter høje bjerg Rundetårn, på Clavering Ø. En tid senere kom stormen så til stationen.

13. November fik Kangerdlussuak og Scoresbysund luftdrop fra en overflyvning. Der var breve til os alle, men ingen mulighed for at få dem sendt herop. Vi bad derfor telegrafisten i Scoresbysund om at åbne brevene og læse dem op for os. Det eneste brev til mig var fra en amerikansk radioamatør som ville have flere oplysninger om vor tilværelse her i ødemarken.

Jeg syslede med at bygge en radiosender og modtager som var let nok til at kunne bruges på slæderejser. Indtil da var der ikke meget af den slags som kunne fås på markedet. Et par år senere købte jeg en ganske lille,

tysk spionradio i København, og den blev brugt flittigt ved Pearyland ekspeditionen og på Station Nord. Alt andet materiel var alt for tungt og uhåndterligt til at kunne bruges under rejser med hundeslæde. Det var naturligvis begrænset hvad jeg kunne konstruere på Daneborg, selv med mit medbragte lager af radiodele. Resultatet blev dog et arrangement som vel vejede 10 kg, mest fordi jeg kun havde de batterier til rådighed som Amerikanerne havde efterladt. Det viste sig dog at meget lille effekt var tilstrækkeligt til at få radiokontakt fra for eksempel, Hochstetter til Daneborg. Afstanden var omkring 100 kilometer.

Den første radioforbindelse med den norske station, Myggbukta, fik vi den 16. November. Den havde flere telegrammer til os. Jeg synes at huske at vi også havde kontakt med Jan Mayen og en nylig oprettet flydende vejrstation, „A“, et sted mellem Norge og Grønland. For en tid, samlede vi vejrmeldingerne fra de tre stationer, og sendte dem videre til Scoresbysund og Thule.

Odd Lindhjem, fra Kap Herschell, havde meget vrøvl med at holde styr på sine hunde. Da han sammen med Mikkell og jeg var ved kysten af Clavering Ø, stak hans hunde af og forsvandt ind i Grønnedal. Vi fik endelig opsporet hundene, som var optaget af studere en flok moskus langt inde i dalen. Odd kørte hjem til Herschell mens vi fortsatte runden til rævefælder ved Henningelv. Temperaturen var faldet til minus 28 grader.

I den mørke tid var det godt at have elektrisk lys i beboelseshuset selvom vi alle havde fine amerikanske petroleumslamper på værelserne. En aften gik lyset ud, Andersen for op til kraftværket, og opdagede at en kølevandspumpe havde svigtet. Den blev udskiftet i løbet af tre timer, og såvidt jeg husker havde vi ikke andre problemer i motorrummet. Senere fandt man ud af at vi ikke havde tilstrækkeligt med brændstof til at lade generatorerne køre uafbrudt. De blev stoppet om dagen, og kun startet af telegrafisten når vejrmeldingen skulle sendes. Vi havde dog strøm i aften timerne.

På motionsture gik vi ofte fire kilometer mod syd langs kysten. Her lå vraget af en motorbåd, efterladt før krigen, af en Lauge Koch ekspedition. Dens oprindelige navn, NEPTYN, som med messingbogstaver var sat på hækken, var blevet ombyttet til, TYPE NN. Jeg tænker på om denne båd kunne have været Lauge Koch's, „Polyppen“. Hvem der havde ændret navnet blev ikke opklaret. Tæt på kysten lå Sandøen, en ganske flad, lille ø.

Vi hører fra Grønlands Radioavis, at Skibet Gustav Holm endelig er kommet til Danmark den 21. November. Det må have været på vestkysten meget af tiden siden det forlod os.

Ved en fin radiokontakt med telefoni med Myggbukta, snakkede vi med den danske fangstmand, Kjeld Soelberg, som var på besøg. Hans station var ved vestsiden af Loch Fyne bugten, hvorimod den norske station Myggbukta, lå på østsiden.

Den 24. November var det blevet så mørkt at vi ved 14 tiden kun havde lidt tussmørke før det blev nat igen. Dog var det nemt at orientere sig ved det svage lys fra stjernerne, men ved tæt overskyet vejr kunne man næsten intet se.

Efter flere forsøg med transportable radio sendere og modtagere fik jeg endelig sat noget sammen som var let nok til at kunne tages med på længere slæderejser. De første eksperimenter gik ud på at finde ud af hvor langt et signal fra en lille sender kunne høres. Jeg gik ud på isen med senderen i en rygsæk, således at jeg stadig kunne se stationen. Verner Hansen lyttede til mine signaler på stationens modtager. Han sendte rapport om styrken ved at bruge en bordlampe, anbragt i et vindue. En morsenøgle forbundet med lampen sendte så blinkesignaler til mig. Ved den modsatte bred af sundet var styrken stadig god, så det blev første etape af eksperimenterne. Dernæst kørte Hansen og jeg til Kap Herschell fangststation, hvor vi havde en hyggelig aften hos Nordmændene. Weischer derhjemme lyttede til os som aftalt, og forbindelsen virkede fint med Nordmændenes radiofonimodtager indstillet på det såkaldte fiskebånd. Daneborg lavede en udsendelse for os hvor hver mand kom til mikrofonen med en historie. Især Mikkell var meget underholdende. Der blev fortalt mange skrøner i aftenens løb, og klokken var to før vi gæster krøb i posen på loftet.

Et par dage senere fik Daneborg besøg af fangstmændene, Mogens Graae og Orla Jensen, som kom fra den nordlige station på Hochstetter Forland. De fortalte om deres oplevelser siden vi så dem i sommer. Jeg havde vagt indtil kl. 03 vejrmeldingen var sendt og mellem midnat og 3 gik jeg en tur til Kap Berghaus i strålende måneskin og 24 graders frost. Så snart stationen var ude af syne kunne jeg nyde den utrolige stilhed som herskede når jorden var dækket af sne og intet bevægede sig i det frosne landskab. En svag syngen i ørerne var det eneste indtryk.

Vejrobservationerne fandt sted synkront med alle andre stationer i verden, otte gange i døgnet, kl. 00, 03, 06, 09, 12, 15, 18 og 21 Greenwich Mean Time. Det varede ikke længe før vi fandt ud af at to mand nemt

kunne klare vagter på 12 timer ad gangen. Således kunne een af vi tre telegrafister skiftes til at tage på korte eller lange rejser, og således opleve det rigtige Grønland.

Ved nattevagt havde jeg rigelig tid til at snakke med telegrafister på andre stationer, for eksempel med Greve Rasmussen, som var på stationen Kangerdlugssuak, langt sydpå. Han havde mange historier at fortælle da han havde været i Grønland før krigen. Et af hans job var at tælle moskusokser da han foretog en rejse til den indre del af Scoresbysund fjorden, et andet var at fungere som amatørdoctør hvor ingen anden var til rådighed. Danielsen var en anden telegrafist på samme station. Andre stationer på sydkysten var, Skjoldungen, Kap Adeler og Prins Christian Sund. Såvidt jeg husker fandt al denne snak sted på vejfrekvensen 5274 kilohertz. Der var endnu ikke mange bulletiner udsendt fra København om disciplin i æteren, så vi gjorde som vi havde lyst. Senere blev alt reguleret så kun officiel trafik var lovlig, og der var endda regler for morsenøgleres anvendelse. Kun de af styrelsen opsendte nøgler måtte bruges og Angmagssalik stationen agerede æterpoliti.

30. November drog Andersen og Mikkel af sted til Revet, en norsk fangsstation i Tyrolerfjorden, på den anden side af Clavering Ø. På denne station boede et ægtepar, og hustruen var den eneste kvinde på nordøstkysten. De to havde i mange år boet i Arktis, bl. a i Svalbard.

I nogen tid havde der, af og til, været en trykket stemning på Daneborg. Det var ikke noget usædvanligt når forskellige gemytter skulle tilbringe de mange mørke måneder sammen. Andersen og Edingsborg, begge omtrent lige gamle, havde divergerende meninger som resulterede i lange diskussioner. Det var noget af en lettelse for os alle da Andersen var borte i nogle dage. Jeg, som bortset fra Mikkel, var den yngste i gruppen, kom godt ud af det med de andre, måske med undtagelse af nogen irritation over Andersen. Hans job som både stationsleder, postmester og politimester for en stor del af østkysten var vel gået ham til hovedet. Han havde dokumenter fra Styrelsen som bevis for disse overordnede stillinger, og så det nok som sin pligt at blande sig i alt arbejde på stationen.

Mogens Graae og Weischer kørte til Zackenberg med Graae's hunde. Andersen og Mikkel havde været der dagen før. Jeg havde radiokontakt med Weischer efter ankomsten, men hørte intet senere, måske fordi de havde drikkegilde sammen med Klokker.

3. December meddeltes det fra Danmark at der i år vil blive udsendt 3250 julehilsener til Grønland. Det var en gammel tradition at Statsradiofonien, over langbølgesenderen i Kalundborg, sendte hilsener fra familie og venner til det isolerede Grønland. På vestkysten fik man af og til post om vinteren, da de nogle af de sydlige stationer kunne besejles hele året. På østkysten var telegrammer den eneste mulighed for kontakt med omverdenen. Derfor var det med spænding vi ventede på radio julehilsener. De blev sendt efter dagens normale udsendelser var slut. Radiofonien åbnede koncertsalen i København mange nætter i træk, således at pårørende kunne vente der. Een ad gangen kom de til mikrofonen for at overbringe en personlig hilsen. Fra provinsens studier arrangeredes noget lignende. Det var naturligvis en meget følelsesbetonet affære, at skulle stå på et podium med mange tilhørere. Mange brød sammen i gråd, i Danmark, såvel som i Grønland.

5. December igen voldsom snestorm med temperaturstigning til minus 6 grader. Foruden arbejdet, fik jeg tiden til at gå med amatørradio, og fotografering med følgende filmfremkaldelse.

Næste dag var det atter stille og vi kørte med hundene til Grønnedal og Storstrømmen på Clavering Ø. En enkelt moskusokse blev skudt, slagtet og bragt hjem til det omvendte fryseskab. Alt kød blev opbevaret på stativer ved huset, udenfor rækkevidde af hunde og ræve. Kun det som umiddelbart skulle bruges blev bragt ind i det varme hus.

Først den 12. December blev jeg træt af min indfiltrede paryk og fik Mikkel til at klippe det hele af. Med plydshår og fuldskæg lignede jeg nu en straffefange. Den fingernemme Mikkel klippede hår på os alle, og var i det hele taget en meget stor hjælp på stationen. Han og jeg havde, som andre unge mennesker, et overskud af energi, og vi tumlede ofte rundt på gulvet i brydekamp. Det var noget jeg ikke havde gjort siden min soldatertid to år tidligere. Mikkel var nok for det meste vinderen.

Den 15. blev de første julehilsener fra Danmark udsendt. Fangstmænd fra hele området samledes på radiostationen for at lytte. Hansen, Graae, Ytreland og Mikkel var kørt til Zackenberg for at hente Peter Klokker. Desværre var der en enkelt hilsen til Mogens Graae som han ikke fik hørt. Alle var samlede de næste aftener hvor vi, på grund af hilsenerne, havde skiftet nat til dag. Da solen ikke stod op, var det ligegyldigt hvornår vi sov og var vågne. Der var mange hilsener til os, en til alle fra Lauge Koch og fra den forrige stationsleder, Åge Hansen, med særlig hilsen til Mikkel. Radiomodtagelsen var så perfekt som man kunne ønske. Til mig var der hilsen fra min far og min veninde.

Fangstmændene opholdt sig mest på Sandodden, da Andersen ikke var begejstret over at have dem på stationen. Weischer, Hansen og jeg gik ofte over til fangststationen for at være sammen med de livlige fangstmænd. De havde mange historier at fortælle. Sammen med Hovmesteren bragte jeg en dag en stor gryde øllebrød over til dem.

Den 20. var det blevet koldt igen, minus 28 grader. For første gang havde jeg radioforbindelse med Aage De Lemos som befandt sig på Lauge Kochs videnskabelige station, Ella Ø. Han havde haft problemer med radioapparatet, som var et Canadisk monstrum. Tusinder af disse var blevet sendt til England og Rusland under krigen, og var bemærkelsesværdige ved at have russisk tekst på forpladen.

Dagen efter kom de to fangstmænd fra Loch Fyne, Kjeld Soelberg og Erling Pedersen. Der var en mulighed for at de norske fra Revet ville komme til Jul, men det blev ikke til noget. Med en dame i selskabet ville vi nok have opført os meget bedre end

Nytårsaften 1947 på Daneborg. Børge sidder for bordenden

Så det blev til fjorten personer som fejrede Jul og Nytår sammen, og på solhvervsdagen var alle fangstmænd samlet på Sandodden. Jeg fotograferede ved disse lejligheder det meste af Østgrønlands befolkning.

Juleaften var temperaturen minus 32 grader med stille vejr og måneskin. Hovmesteren havde lavet det fineste julebord hvor vi spiste risengrød, moskussteg og syltede pærer. Dagen efter havde han lavet en herlig julefrokost hvor vi igen alle var samlet i fornøjeligt samvær. Jeg benyttede lejligheden til at fotografere alle individuelt, og også samlet ved bordet. På radiostationen var der livlig telegramtrafik med hilsener til fangstmænd og Daneborgs mandskab. Jeg tilbragte en hel dag på Sandodden med de hyggelige fangstmænd. Klokker, som var en god kunstmaler, havde dekoreret væggene med tegninger og malerier.

Nytårsaften var det snestorm, menuen stod på risengrød, flæsksteg og abrikoser. Vi lyttede til mange gode nytårsudsendelser fra Danmarks Radio. Hen på natten blev flere gæster fulde. Andersen havde kontrol

med den opsendte spiritusbeholdning, men åbnede for flaskerne i dagens anledning. Ved midnatstid forlod jeg selskabet og gik op på radiostationen for at snakke med radioamatører. Det var interessant at have et Grønlandsk kaldesignal, da en kontakt med mig regnedes for en sjældenhed i denne hobby. Resultatet var, at jeg efter et kort opkald, fik svar fra flere stationer.

2. Januar var der heftige diskussioner mellem Fangstmænd på den ene side, og Hovmesteren og Andersen på den anden. Resultatet blev at Fangstmændene holdt sig fra Daneborg.

Næste dag kørte Erling Pedersen og jeg til Zackenberg på to timer. Jeg havde ikke besøgt denne station før, det var Peter Klokkers domæne. Med stor gæstfrihed trakterede han os og ved sengetid insisterede han på at sove på gulvet medens vi fik de to køjer. Jeg havde min amerikanske sovepose med et moskusskind ovenpå, og var varm hele natten. Temperaturen udenfor var minus 30 grader, så indendørs var den langt under frysepunktet om morgenen. Det var rart at komme væk fra radiostationen med dens støj fra de andre mennesker. Her herskede fuldkommen stilhed hele natten.

Provianten fik en mærkelig konsistens når den var hårdt frossen. Brød var hårdt som sten, ligesom leverpostej og andet pålæg. En blok fedt var som marmor og måtte hugges i stykker med en økse. En sæk kartofler raslede som sten ved rysten.

I det stille vejr var det fint at være ude. Åndedrættet dannede et frostlag på skægget, således at der var et lufrum som holdt hagen varm. Næsen og kinderne bliver først angrebet af frost og måtte regelmæssigt tøs op med vanterne. På rejser var det nødvendigt at holde øje med kammeratens udseende. Hvide pletter i ansigtet var forfrysninger, som ikke kunne føles af ofret selv. Det vanskeligste, og også det mest nødvendige, var at holde fødderne varme. Jeg havde et par sejldugskamikker med filtsåler, to par tykke strømper og denne kombination var god. Senere fik jeg et par sælskindskamikker af Mikkel, og det var det rene luksus at bruge. Fødderne var dejligt varme, og det følte som at have ganske lette tøfler på.

På hjemvejen var der opræk til storm, men det blev heldigvis ikke til noget. Mikkel havde fortalt at hvis vi blev overrasket af dårligt vejr, var det bedst at lægge sig i soveposen under slæden og lade det hele sne til. Således kunne man, hvis nødvendigt, tilbringe flere dage indtil vejret bedres. Det var langt bedre end at forsøge at køre eller gå mod en snestorm. Stormene varede som regel to til tre dage, men samtidig steg temperaturen så man kunne måske have det ret hyggeligt under slæden.

Soelberg var interesseret i at lære morsetelegrafi, så jeg underviste ham medens han var på Daneborg. Vi havde underholdning fra mange radiofonistationer, oftest fra Kalundborg, men også Reykjavik, London og Tromsø kom igennem fint.

Min fødselsdag den 5. Januar foregik i stilhed, men om aftenen fik jeg flere telegrammer fra familie og venner i Danmark. Havde en to timer lang samtale med en amerikansk radioamatør i Pennsylvania og lovede ham nogle arktiske fotos. Ellers var engelske amatører dominerende i min logbog.

Det blev lidt lyst midt på dagen og solen skulle vise sig for første gang efter mørketiden, den 12. Februar. Flere hunde fik hvalpe på samme tid, men nogle hvalpe døde af kulde før vi kunne få dem lagt ind i kasser med træuld.

Vejret var for det meste fint, stille, med 30-37 graders frost. Jeg gik mange ture da det nu var lyst 3 timer om dagen.

Hovmesteren havde taget fejl af datoen for min fødselsdag, så vi fejrede den med chokolade og kager den 15. Januar. Jeg fik sendt en hilsen til mine forældre gennem en radioamatør i Malmø. Selvom det strengt taget ikke var lovligt for amatører i europa at befordre meddelelser for trediemand, fik jeg ofte sendt korte hilsener til Danmark og England. Min veninde havde en søster i Surrey, Sydengland, og da jeg ofte talte med engelske amatører fik hun ofte en hilsen. En anden, heller ikke helt rigtig meddelelsesvej, var at kalde Frederikshavn Flådestation når radioforholdene var til det. Flere af telegrafisterne der, havde arbejdet på Holmens Flåderadio i København. De vidste at jeg var rejst til Grønland og befordrede villigt meddelelser til pårørende i Danmark, og da de havde gratis telefonforbindelse med hele landet, kunne de ringe og give oplysningerne videre.

Den 16. var vist den koldeste dag med minus 39 grader. Kviksølvttermometre blev unøjagtige ved lave temperaturer idet metallet frøs ved cirka minus 40 grader. Det viste sig ved at temperaturangivelsen var højere end den virkeligheden skulle være. Vi havde flere mindre nøjagtige alkoholtermometre, som brugtes til sammenligning. Brændselsolien til generatorerne var tyk som grød i tromlerne, og ikke nem at pumpe op.

Det blev snart skyet og ti grader varmere. Hvem som ikke har prøvet det, kan ikke tro at det kan føles varmt ved minus 29 grader, men efter en kold periode synes det som man bliver vant til temperaturen ude og inde. Resultatet er at man går ud i skjorteærmer og synes det er dejligt vejr.

Nu, med lidt mere dagslys, blev der kørt mange slædeture til de nærmere stationer. Det var en god afveksling i den daglige rutine, som for det meste foregik indendørs. Weischer led vist af Cabinfever, og måtte af sted for at tilbringe et par dage i en hytte på Clavering Ø. Det indelukkede liv i mørket gik flere på nerverne, og resulterede i småskænderier, Jeg er overbevist om at regelmæssig udendørs motion, især i mørketiden, er nødvendig for husfreden. Fangstmændene, som ellers var vældig flinke, gjorde vrøvl over at Mikkell havde rævefælder på Clavering Ø. Da rævefangsten var deres levevej, lukkede Mikkell disse fælder.

20. Januar var det helt klart i vejret, bortset fra få høje skyer på den sydlige horisont. Disse blev illumineret af solen, og spredte et betagende lyserødt skær over himlen. Jeg gik ind i baglandet for at finde en varm kilde som en fangstmand havde set, men fandt intet usædvanligt.

Nogle dage senere blev det til et stort opgør mellem fangstmændene og Andersen. Det endte dog ret fredeligt efter nogle timers diskussion da Andersen blev træt.

Mikkell havde glemt at lægge en større sten under rævefælderne så jeg tog med ham til øen for at få det gjort. Det er ellers vanskeligt at finde dem igen efter et større snefald. Det var svært nok, selv for Mikkell, at finde dem nu. Mikkell havde ellers en fin stedsans, og kunne huske hvor han havde efterladt ting i det stenede landskab. Han var noget af en spasmager, og da vi var sammen på en kortere tur, sagde han for eksempel at der fandtes et stykke chokolade under en sten her i nærheden. Jeg havde naturligvis ingen chance for at finde chokoladen mellem en million sten indenfor synsvidde, men Mikkell huskede hvor den var og gik direkte hen til gemmestedet.

Rævefælderne blev givet til fangstmændene til brug næste vinter. Denne metode til rævefangst er forholdsvis human, idet fælden er så tungt lastet med sten, at den uheldige ræv dræbes øjeblikkelig. Nordmændene havde tidligere udlagt gift til rævefangst, men det var ulovligt, og blev ikke praktiseret mere. På hjemvejen skød Mikkell en sæl ved et åndehul idet han tålmodigt ventede ved hullet til sælen kom op, og efter skuddet greb han den i kæben og huggede iskanten bort med geværkolben så den kunne hales op. Det var altid godt at få ekstra foder til de altid sultne hunde og vi satte også pris på de fine sælbøffer som Edingsborg serverede.

28. Januar var alle fangstmænd kørt hjem til deres respektive stationer. Temperaturen svingede nu omkring minus 20 grader.

2. Februar skulle solen vise sig for første gang efter næsten tre måneders fravær. Vi så den ikke, da det var overskyet, og det blev den 14. før vejret tillod os at se den glødende kugle. Mikkell kørte til Dødemandsbugten, på østsiden af Clavering Ø. I den amerikanske bygning der hentede han mælkepulver, mel og stegepander.

12. Februar sendte Styrelsen i København et telegram til stationslederen som gav mig tilladelse til at bruge min amatørradio på et frekvensområde som kun var tilgængeligt i England og U.S.A., men ikke i Danmark. Jeg havde søgt om denne tilladelse, men forventede ikke at få den. Det gav anledning til nogle eksperimenter på lave frekvenser med amatører i de to lande.

Samme dag oplevede vi den hidtil kraftigste snestorm som fik huset til at ryste. Taget var heldigvis godt forankret med wirer fastgjort til jordspyd. Mens jeg var på radiostationen kom et særlig kraftigt vindstød som slukkede flammen i olieovnen. Olien løb stadig ind i den meget varme ovn, og blev forvandlet til oliedamp. Få sekunder senere blev dampene antændt af en glød. Resultatet var en eksplosion som blæste trækregulatoren i skorstenen helt af, og fyldte rummet med fedtet sod. Det var heldigvis den eneste gang noget sådan skete.

Stormen varede en hel uge. Erling Pedersen og Peter Klokke som var kommet fra Zackenberg den 8. kørte tilbage den 22.

Vi udvekslede naturligvis nyheder med de andre stationer, og det drejede sig mest om almindelige hændelser, men da den nye stationsbygning i Angmagssalik brændte ned til grunden var det en sensation som blev diskuteret ivrigt. Brand var en af de største farer på vejrstationerne, da der om vinteren ikke var vand til rådighed for slukning. Den bedste forsikring mod denne katastrofe var at bygge husene langt fra hinanden, så der altid ville være husly efter en brand.

Odd Lindhjem, Mikkell og jeg gik en dag over sundet til Basalt Ø, som var en mindre ø ved den modsatte kyst. Vi morede os med at rulle store sten ud over den 80 meter høje klippe på øens nordkyst. Denne

form for leg er meget almindelig i Arktis, og udøves ikke blot af drenge, men også af alvorlige videnskabsmænd. Jeg observerede det både i Grønland og Canada hvor man bruger løftestænger og brækjern for at starte et større bjergskred under jublen fra tilskuerne.

Jeg gik en ca. 15 km lang tur den 4. Marts. Langs kysten mod nord til Lille Sødal, over fjeldet til Kap Berghaus og hjem langs kysten. Det sneede kraftigt på den sidste del af vandringen og jeg måtte bruge kompas for at holde kursen. Få dage senere fik vi atter en kold periode ned til minus 40 grader. Solen var nu oppe fra 1030 til 18 og varmede godt.

Klokke kom kørende den 7., og næste dag tog jeg med ham til Kap Herschell, hvor kun Odd var hjemme. Vi sneg os ind på hytten ved at køre bag om bakken. Hans hunde, som ellers ville give hals ved den mindste lejlighed, opdagede os ikke, så vi kunne overraske ham. Den slags lege var Klokke med på.

Det sneede godt næste dag, så vi fik tiden til at gå med at få instruktion i skiløb af Nordmanden. Den 10. fik jeg via slæderadioen at vide at Andersen og Mikkel var kørt mod Herschell. De kom kl. 12, og Klokke og jeg drog hjemad kl. 15. Vi forsøgte flere gange at forcere de isskruninger som fandtes langs kysten, men måtte give op og køre videre i strandkanten. Ved Blæsedalen forsøgte vi igen og da vi var midt i skruningerne blæste det pludselig op så vi ikke kunne se hundene foran os. Med stort besvær kom vi atter ind til stranden og fortsatte på lykke og fromme, da det var umuligt at åbne øjnene mod den flygende sne. Desuden var øjenhårene frosset sammen. I tre timer skiftedes vi til at gå bag slæden og skubbe på, da hundene nødig ville trække mod vinden. Nu opdagede Klokke at han havde tabt kæden som brugtes til at lænke hundene. Vi blev enige om at vende om og følge sporet for at finde kæden. Jeg fik øjnene tøet op, og gik så foran hundene, men efter nogle kilometer på denne måde forsvandt sporet. Vi måtte så fremad mod vinden igen. Det var forbistret koldt på næsen og kinderne. Vi havde mange hvil hvor sneen hobede sig op omkring os og hundene. Nær Daneborg blev vejret lidt bedre, og vi nåede hjem kl. 2030. Man var forbavsede over at vi havde kørt i den slags vejr. Temperaturen var minus 30 grader med vindstyrke 8-9. Sneen var føjet ind gennem knaphullerne og havde fyldt lommerne. Efter at vi havde fortæret en bedre middag var strabadserne glemt igen.

Den 13. Kørte Mikkel på jagt ved yderkysten, og kom til vor forundring hjem med en bjørn. Det var den eneste som blev skudt i den periode jeg var på Daneborg.

Et par dage senere noterede jeg et kraftigt fald i barometerstanden, noget som varsler storm, og den kom også nogle timer senere. Først efter barometret var steget en smule efter faldet, begyndte stormen. Temperaturen steg næsten altid når blæsten kom, sommetider op til tyve grader. Disse vinde kaldtes Føhn, og skyldtes at den kolde luft fra indlandsisen opvarmedes ved stigende lufttryk som den kom fra 2000 meters højde til havets niveau.

Efter stormen kørte jeg en tur med Mikkels hunde, og var tilfreds med at jeg så nogenlunde havde lært at kunne holde en kurs og kontrollere farten.

Vi hørte at verdenssituationen var meget spændt, men så fjernt fra begivenhederne, gjorde nyhederne ikke meget indtryk på os. Kun de umiddelbare lokale problemer syntes at være af betydning.

I Marts måned havde vi mange storme med stærkt snefald. Fra København blev vi bedt om at kontakte Myggbukta og den Norske Ø, Jan Mayen for at opsamle deres vejrmedlinger og videresende dem til Amerikanerne på vestkysten, via Scoresbysund.

Nu da vi havde dagslys igen, kørte motorerne kun om aftenen. Vejrmedlingerne sendtes med den amerikanske nødsender som kørte på batterier.

Mærkeligt nok, kom fænomenet, Mørkepip, først rigtig til overfladen efter solen var kommet tilbage. Det gav anledning til skænderier over bagateller. Jørgen Andersen, som var handyman og en dygtig snedker, havde gjort alt det indvendige færdig i løbet af vinteren. Desværre fik han tvangsforestillinger da foråret kom, og blev et problem for stationslederen. Snedkeren gentog visse sætninger meget ofte. To af dem var, „Hatten af for Kronborg“, og „Ringene skal sluttes“. Da han en dag havde bøjet en hel pakke søm til ringe, lod stationsleder Andersen ham spærre inde i hans værelse. Der kom en hængelås på døren, og han blev kun lukket ud til måltiderne. Det har nok ikke hjulpet på hans situation, og en nat fandt Verner Hansen ham gående barfodet i sneen efter at han var brudt ud gennem vinduet. Han havde skåret sig på glasset og fik plaster på såret og blev lagt i seng igen. Stationslederen vidste ikke hvad han skulle stille op, men det viste sig at snedkeren klarede sig nogenlunde hvis man lod ham i fred.

Jeg havde ikke megen lyst at vaske mit tøj, og udsatte storvask indtil det var absolut nødvendigt at komme i gang med den store bunke. Det blev derfor en stor affære hvor jeg tilbragte hele dagen i værkstedet. Is blev smeltet på et primus apparat, mens jeg var omgivet af baljer med vådt tøj.

Sidst i Marts blev vejret fint. Solen varmede godt og en dag efter at vi havde hentet is til drikkevand om morgenen, legede Hansen, Mikkell og jeg med en slæde. Vi trak slæden op på den stejle skråning bag husene, kørte ned i susende fart og udstødte vilde hyl når vi kom for nær på store sten.

Den 28. Marts gik jeg en meget lang tur til det indre af Wollaston Forland. På kortet findes en 1008 meter høj bjergtop som jeg ville nå. Jeg startede kl. 10 med rygsæk, proviant, ekstra tøj og gevær for sikkerhedens skyld. Jeg kunne sikkert have ladet geværet blive hjemme, da chancen for at møde en bjørn var uendelig lille. Kl. 13 var jeg ved foden af bjerget. Jeg havde undervejs fundet den varme kilde som fangstmænd vidste var i omegnen. En to meter høj iskuppel var dannet over kilden, og jeg kunne høre vandet risle indeni. Jeg var allerede skrupsulten og dødtræt af at gå gennem den dybe sne. Det tog godt fire timer at nå toppen. Først kravlen over de små løse sten på bjergsiden og til slut op over en næsten lodret klippe med store basaltblokke, hvoraf mange var løse, og rokkede når jeg tog fat i dem. Da jeg endelig kom op på den første afsats, viste det sig at der var en endnu højere top. Efter et utroligt besvær, nåede jeg det højeste punkt. Udsigten derfra havde været anstrengelserne værd. Jeg kunne se tværs over Clavering Ø og helt op til Hochstetter Forland. Isen var brudt op ude på havet og der var en tydelig iskant fra, få kilometer øst for Herschellhus, til Jackson Ø. Jeg byggede en varde og fotograferede i alle retninger. Nedstigningen var næsten lige så besværlig som turen op. Jeg nåede Daneborg kl. 22 og spiste to portioner kold havregrød og ti stykker brød.

Ivar Ytreland, Odd Lindhjem og Peter Klokke kom den 29. Marts til Daneborg efter en længere rejse til fangststationen ved Hochstetter Forland. De var så glade for at komme i hus, at de måtte have en drink eller flere, så de blev temmelig berusede. Da jeg kom ned fra radiohuset kl. 3 havde de vendt bordet om og stablet stolene op så de nåede loftet.

Den sidste dag i Marts drog Hansen og Erling Petersen mod Loch Fyne. Næppe var de ude af døren før en snestorm brød løs og den varede indtil 4. April. De ville køre via Zackenberg og Revet fangststationer, så vi håbede at de var kommet i hus ved Zackenberg før stormen blev for voldsom. Temperaturen var omkring minus 25 grader.

Jeg havde radiokontakt med en amatør i Belfast som påstod havde hørt nødsignaler fra et aeroplan som var styrtet ned i Grønland. Maskinens kaldesignal var OXALT, men vi hørte intet videre om hændelsen.

5. April tilbragte jeg hele dagen på radiostationen for at fastlægge ordningen med at modtage vejrmeldinger fra Jan Mayen og Myggbukta. Tider og frekvenser blev aftalt således at Jan Mayen ville sende os vejrrapporten fra begge Norske stationer hver tredie time. Vi vil så sende dem videre til Scoresbysund.

Verner Hansen og Erling Petersen var kommet til Myggbukta i god behold, rapporteredes det fra stationen der.

Næste dag hørte vi at Aage De Lemos, som kaldtes Kongen af Ellaø, var rejst fra sin station for at køre til Daneborg. Den 11. April nåede han Myggbukta.

Andersen satte meget i gang på Daneborg til modtagelsen af gæsterne. Mikkell måtte rømme sit værelse og Hovmesteren ryddede op og gjorde rent. Weischer klagede over ikke at kunne sove om natten, et almindeligt fænomen når solen stod højt på himmelen.

Jeg havde en dejlig tur til Clavering Ø med Peter Klokke's slæde og hunde. Jeg kørte bagom Basalt Ø til hytten i Djævlekløften. Sneen var meget blød og dyb, hundene kunne ikke trække meget så jeg måtte skubbe slæden noget af vejen. Klokke's hunde var meget velopdragne og lystrede omgående når jeg råbte til dem.

Klokken 20, den 13. kom Hansen og Petersen tilbage fra rejsen til Loch Fyne. De havde haft en vanskelig tur fordi een af deres hunde var død på vejen, og en anden var meget syg. De antog at hundene havde fået fat i noget gift på vejen. Det var vel muligt at gift fra Nordmændenes rævefangst stadig fandtes i terrænet.

Snart efter blev der en voldsom diskussion i huset. Jeg er ikke sikker på grunden, men tror at det drejede sig om tabet af hundene. Stationslederen, Snedker Andersen og andre var involveret. Jeg må også have bidraget til balladen, da min dagbog fortæller at de andre efterhånden gik ind på deres værelser, så jeg til slut var alene med Andersen. Vi fortsatte en tid indtil jeg gik over til Sandodden. Hansen, Klokke og Petersen var i gang med middagsmaden, da de ikke kunne få mad på stationen. Lidt senere kom Andersen derover og balladen fortsatte. Det varede indtil vi alle, ud på natten, var så trætte at vi gik i seng.

15. April, midt på dagen, arriverede De Lemos og Grønlænderen Pavia og vi deltog alle i en større velkomstmiddag. De rejsende havde ligget over et par dage på Loch Fyne på grund af dårligt vejr. De Lemos havde mange morsomme historier at fortælle, og underholdt os de næste dage. Han havde været alene på Ellaø i flere år og fortalte, for eksempel, hvorledes han uden hjælp, kunne klare ting som at rejse en stor radiomast.

Mikkel og Pavia kørte til Herschell efter hvalroskød til gæsternes hjemtur, og den 20. April, kl. 12 tog de af sted, fulgt på vej af Mikkel. Det var nu lyst hele døgnet og der var ikke længe til midnatssolens komme.

Jeg havde planlagt en skitur til Revet Fangststation i nogen tid, så kl. 13 startede jeg mod Zackenberg som jeg nåede ni timer senere. Der var kraftig modvind med snefygning omkring Kuppelpasset og jeg måtte bruge kompas for at holde kursen. Klokker var alene hjemme, og blev noget forskrækket da jeg bankede på døren, men var beroliget da han så at jeg var alene. Vi havde en hyggelig aften, og næste dag kl. 15, gik jeg mod hytten i Lerbugten og kom dertil efter et par timers vandring. Det var så varmt undervejs at jeg måtte lægge det meste af tøjet i rygsækken. Af proviant havde jeg medbragt rugbrød, smør, dåsemælk og kakao, så jeg nød et større måltid i den meget lille hytte.

Dagen efter gik det mod Revet langs Tyrolerfjordens lodrette sider. Vejret var det bedste man kunne ønske, og jeg nød udsigten medens jeg sang af fuld hals. Min svenske afstamning fik mig til at synge: Jag går över daggstängta berg, tralala, og lignende. Store klippestykker lå på isen nedenfor de stejle sider, og mens jeg gik ramlede flere ned. Ved sekstiden kom jeg til Bakkehytten ved Tyrolerfjordens ende. De sidste kilometer måtte jeg tage skiene på nakken, da hårde bølgekamme i snelaget (Sastrugi), gjorde det vanskeligt at komme frem. Hytten havde den mindste ovn jeg endnu havde set, men efter vandringen gjorde det godt at få et måltid og en varm drik. Jeg sov ikke godt, da jeg var blevet skoldet af solen på ryg og skuldre.

Næste dag måtte jeg igen have skiene på rygsækken og spadsere de 17 kilometer til Revet hvortil jeg ankom kl 18. Stationens faste beboere var Norman Andersen og hans kone, men manden var kørt sydover for at lukke rævefælder. Fru Andersen havde med kikkert set mig komme længe forinden, og hun kom løbende mig i møde for at byde velkommen.

Det var vidunderligt at komme ind i et rigtigt hjem igen, efter trekvart år i roderiet ved Daneborg. Jeg blev anbragt i en lænestol og straks fodret med kakao, vafler og kager. Kort tid efter kom aftensmad bestående af spejlæg på ristet franskrød. Resten af aftenen gik med hyggelig samtale med den interessante kvinde, som med manden havde tilbragt mange år i Svalbard, Jan Mayen og Bjørneøen. Begge var under krigen medlemmer af den Norske Brigade i England. Ved sengetid fik jeg et lille værelse med en ottoman og nød at sove i en behagelig seng i stedet for på et bræt i en hytte.

Næste dag, efter et overdådigt morgenmåltid, gik vi en tur i stationens omegn og lukkede nogle af rævefælderne. Tilbage igen var det nu tid for en større middag, hvorefter vi snakkede resten af eftermiddagen. Vejret var meget fint, nær frysepunktet.

Omsider måtte jeg forlade Paradis, da jeg havde lovet at komme tilbage til Daneborg så hurtigt som muligt. Jeg fik en stor madpakke med, og lovede at komme igen næste år.

Det gik hurtigt mod Bakkehytten fordi sneen var smeltet i dagens løb, og nu frosset igen. Hytten ligger temmelig højt, med grusvolde på alle sider, så den ses ikke på afstand. Da jeg kom over den sidste vold før hytten, traf jeg et par gamle moskustyre. De brummede vredt da de så mig, jeg udstødte nogle hyl, hvorpå de forsvandt bag hytten. Jeg havde en pistol med mig, men den havde nok ikke gjort meget indtryk på en okse.

Jeg nød den dejlige madpakke og havde det rart i den lille hytte.

På dette sted fandtes en anordning som Nordmænd havde lavet for at kunne få et bjørneskind. En tragtformet åbning på et stativ, havde i den smalle ende monteret en pistol. Meningen var vel, at noget kød i tragten, forbundet med aftrækkeren, ville få en sulten bjørn til at skyde sig selv. Jeg fandt ikke ud af om en bjørn nogensinde var blevet fanget ved den metode.

25. April var vejret dårligt da jeg gik fra hytten. Overskyet med vindstyrke 6. Snefygningen tog til og var stik imod på det meste af de 15 km. til Lerbugten. Efter 11 timers vandring var jeg godt træt og gik til køjs. Hytten rystede stærkt da vinden tog til ud på natten.

Det stilnede af i løbet af morgenen og vejret var nogenlunde da jeg gik direkte mod Daneborg den næste dag. Det sidste stræk var på 30 km og jeg kom hjem ved midnat. Mikkel havde, som han ofte gjorde, slået et kraftspring. Han var faldet uheldigt ned, og havde forstuvet foden. Han lå i sengen med forbindelse på benet. Snedkeren havde atter haft et anfald, men var kommet over det.

Den 27. var vejret atter fint med temperatur nær frysepunktet. Mikkelt humpede rundt på eet ben mens han støttede sig med hovmesterens stok.

De Lemos og Pavia var kommet til Ella Ø den 29. efter en god rejse.

En dag da vejret var særlig fint, fik vi lokket Edingsborg ud på en lille tur. Han havde iført sig alt det tøj han havde med, og det hele var en sådan begivenhed, at vi alle gik med ham.

Om aftenen fik jeg for første gang radioforbindelse med Thule vejrstation idet jeg brugte min egen radiostation. Flere af telegrafisterne som jeg kendte fra kurset på Meteorologisk Institut, var kommet til Thule. De fortalte om tilværelsen på den nordlige station, og det var morsomt at sammenligne livet med vort. Thule var langt mere civiliseret end Daneborg. Der var en koloni med skole og hospital ved telegrafstationen. Amerikanerne havde i 1947 anlagt en flylandingsbane og vejrstation på et område ca. 3 km fra kolonien, det sted, som i 1952 blev til den kolossale Thule Base. Dagen efter havde jeg atter forbindelse med Danskerne i Thule, og fik også en længere samtale med en amerikansk tekniker på stationen.

2. Maj kørte Verner Hansen og jeg en hurtig tur til Kap Herschell. Det tog kun halvanden time hver vej. Begge Nordmænd var hjemme og havde netop været en tur mod nord hvor de var kommet til Hansa Bugt. På dette sted havde Tyskerne oprettet en hemmelig vejrstation under krigen. Den blev opdaget af slædepatruljen og senere bombet af Amerikanerne. Nordmændene fortalte mig en skrøne om en komplet tysk radiostation deroppe. Det troede jeg ikke på, men håbede alligevel at kunne besøge dette sted på en planlagt rejse med Peter Klokker.

Klokker kom den 9. Maj, og dagen efter tog vi af sted mod Zackenberg. Vi havde håbet at kunne låne to af Daneborgs hunde til en rejse nordpå, men efter en lang diskussion med stationslederen opgav vi og kørte med kun seks hunde. Da det nu var meget varmt om dagen kørte vi først sent på aftenen. Vi skiftedes til at løbe efter slæden på den første etape som varede fire timer. Jeg havde den hjemmelavede transportable radio med mig, og havde første kontakt med Daneborg næste dag. Vi aftalte en daglig kontakt kl. 1830, når vi vågnede efter at have sovet om dagen. En dags tid gik med at reparere en skislæde med brede meder, som skulle fungere bedre i den dybe sne i passene.

Så den 12. Maj, kl 23 gik vi fra Zackenberg op ad elvlejet mod Lindemansdalen. Sneen blev dybere som vi kom ind i dalen og jeg måtte gå på ski foran hundene for at bryde en slags spor. Terrænet steg ganske langsomt gennem det smukke landskab, med lodrette klipper på begge sider. Det højeste punkt var ca. 200 meter over havet, og derfra gik dalen stejlt ned, gennem en meget smal kløft, mod Lindemans Fjorden. Under opstigningen opmuntrede Klokker mig ved at sige at det ville gå så hurtigt ned på den stejle side at vi måtte sætte kæder under mederne for at bremse slæden. Da vi endelig nåede toppen viste det sig at sneen var så løs, at jeg ikke engang kunne glide ned på ski.

Lidt længere nede i slugten blev det helt galt. Sneen var så dyb at vi sank i til hoften, og hundene kunne naturligvis ikke trække mens de svømmede i sneen. Klokker skubbede bag på slæden medens jeg bandt en skagle til bæltet og gik på ski mellem hundene. For hver 25 meter måtte vi holde hvil, da hundene ikke ville længere. Således gik det indtil vi var halvvejs nede og klokken var da 8 om morgenen. Det var nu så varmt at hundene blev sure og holdt helt op med at trække. Vi kunne kun vente til det blev koldt igen, og slog os ned bag et klippestykke, tændte et lille bål, og varmede noget amerikansk bixsemad. Efter måltidet krøb vi soveposerne og sov tungt hele dagen.

Ved radiokontakten kl 1830 fik jeg et par telegrammer fra København. Kl 21 var det blevet koldt nok til at vi kunne pukle videre. I løbet af seks timer nåede vi 2 km frem til hytten i Lindeman Fjord, hvor vi, ovenpå anstrengelserne, sov i otte timer.

Vi kørte så i tæt tåge og efter kompas, over fjorden til hytten i den sydlige ende af Fliegley Fjord. Føret var stadig dårligt, men meget bedre end sidste nat. Jeg gik igen på ski foran hundene. Efter fem timers flakken rundt i tågen fandt vi hytten, spiste og sov der. Derefter gik vi rundt i terrænet og lukkede fælder. Det gik så nordpå i 12 timer. Efter 32 km kørsel var ved hytten i fjordens nordende. Det stærke, diffuse lys i tågen havde gjort mig sneblind, trods brug af solbriller. Jeg led af øjensmerter i et par dage efter. Medens Klokker gik ud for at lukke fælder, lavede jeg gule ærter af amerikansk pulver. Den lille ovn blev fyret med lokale kul, som vistnok fandtes ved Grandjeans Fjorden. Det var lette kul, som indeholdt meget svovl. Efter kort tids fyring, blev skorstensrøret blokeret af sod. Da jeg gik op på taget, og halede en sten op og ned i røret, blev der træk igen. Imidlertid var det indre af hytten blevet dækket af sod og også de gule ærter fik et lag af det sorte stof. Jeg havde ikke lyst til at lave en ny portion, så ved omrøring forsvandt soden og ærterne blev blot lidt mørkere.

Hundene gav pludselig hals, og da jeg gik ud så jeg to slæder nærme sig. Klokker kom samtidig tilbage, og vi så at de rejsende var Mogens Graae og Orla Jensen fra Hochstetter stationen. Der var stor gensynsglæde, da vi havde været lidt bekymrede for de to fangstmænd, som havde været på en lang rejse nordpå til Danmarkshavn.

Da Mogens og Orla hørte om det dårlige føre i Lindeman Passet, blev det besluttet at vi alle skulle køre tilbage til Hochstetter, og rejse til Daneborg øst om Kuhn Ø til Albrecht Bugt, og gennem Kuhnpasset til Young Sund.

Vi spiste og overnattede alle fire i den lille hytte. Nogle i køje, andre på gulvet. Mogens kørte til Blåbærhytten midt i Fligely Fjord, for at lukke fælderne der. Da han kom tilbage med to ræve startede vi mod Hochstetter stationen. Jeg gik på ski direkte, medens slæderne kørte en omvej for at undgå dyb sne. Vi nåede frem hen på morgenen.

Klokker og jeg gik ud for at se på omgivelserne, medens Mogens lavede et overdådigt måltid til os. Der var laks og rejer fra amerikansk proviant nordfra med ananas som dessert.

Stationen havde en masse ugeblade, så eftermiddagen gik med læsning. Kl. 1830 fik jeg radiokontakt med Daneborg, hvor den sidste nyhed var at snedkeren var blevet mere utilregnelig. Han havde fortæret en del af medicinkassen og Andersen havde igen spærret ham inde. Han var så undsluppet gennem vinduet. Senere blev han fundet flere kilometer fra stationen med blødende håndled. Jeg udvekslede telegrammer med Daneborg og fik sendt en hilsen til mine forældre.

Hochstetter, som var en gammel fangststation, havde et stort loftsrum hvori jeg fandt mange interessante ting, både danske og amerikanske.

Det blev besluttet at jeg, for tilbagerejsen, skulle have en slæde med et spand hunde, da vi således kunne have alt godset med på een gang. Jeg fik tre hunde af Mogens, een af Orla og een af Klokker. Det var et hæderligt spand som ved prøvekørsel viste sig at lystre pænt, selv på ordrer fra en amatør.

Den 20. Maj var vejret dårligt, og vi udsatte starten til næste dags aften kl. 23. Mit spand havde lidt besvær med at følge med de andre slæder.

Et stykke ude i Hochstetterbugten kunne vi se Shannon Ø, Sabine Ø og Lille Pendulum Ø. I Grandjeans Fjord lå den usædvanlige Ulla Ø, med lodrette klipper på alle sider.

Vi kørte 70 kilometer i eet stræk til hytten ved Albrechtbugten. De sidste 2 kilometer var strenge da det var blevet ulideligt varmt. Klokker var 10 og hundene ville ikke trække trods min brølen. Jeg gik bag slæden og masede på.

Det var alt for varmt at være i hytten så jeg sov på slæden indtil kl 1830, da det var tid til at snakke med Daneborg. Weischer var i den anden ende af samtalen, og han sørgede for at Mikkell og Erling kom os i møde med tomme slæder.

Kl. 22 startede vi ind over Albrechtsletten hvor føret var ret godt. Ved totiden mødte vi de to slæder fra Daneborg som tog noget af lasten fra hver af os. Ved hytten i Kuppelpasset holdt vi et kort hvil før det gik opad mod det 310 meter høje pas. Vi holdt igen et hvil, ordnede hundeseler, og satte kæder under slædemederne for at bremse den vilde fart nedad. Det var meget vanskeligt at styre slæden bagfra således at den ikke kørte over hundene. På flere steder kørte vi på en snekam, som netop var bred nok til slæden og med et 5 meter brat fald til begge sider. Erling kørte ud over kanten, men nåede at springe af slæden, så kun den og hundene faldt ned. Med møjle blev det hele trukket op igen og vi fortsatte uden andre uheld.

Nede på havisen var føret helt elendigt. Vand fra elvene var løbet ud på isen, og havde dannet et tyndt lag nysis. Mange gange gik hunde og slæde gennem den tynde is. Det var mærkeligt at køre på så elastisk is, hvor hundene løb i en dal og slæden kørte i en anden.

Klokker 830 var vi ved Daneborg hvor jeg havde vanskeligt ved at få hundene til at løbe videre til Sandodden. Kjeld Soelberg var kort tid forinden ankommet fra Loch Fyne.

Det var trist at komme til Daneborg og se de sure ansigter, efter at have været sammen med de glade fangstmænd.

Jeg var i stand til at reparere fangstmændenes radiofonimodtager, og gjorde en amerikansk radio sender og modtager klar til at sende til Zackenberg.

Fangstmændene tog alle på visit til Herschellhus. Vejret var solrigt med 2 graders varme. Solen var nu oppe hele døgnet og om dagen rislede smeltevandsbække ned fra fjeldet.

Da fangstmændene kom tilbage, havde vi en af de sædvanlige lange diskussioner med stationslederen om at sende den amerikanske radio til Zackenberg. Vi kunne ved hjælp af denne få ismeldinger til brug for de kommende flyvelandinger. Pearyland ekspeditionen skulle i sommer bygge et overvintringshus ved Brønlund Fjord. Deroppe skulle syv mænd tilbringe et år med at studere Landskab, Arkæologi, Dyre og Planteliv.

Mogens og Orla fik en kort instruktion i brug af radioen, og de tog så af sted. Næste dag havde vi kontakt med dem fra Zackenberg.

Medens isen stadig var farbar, kørte Mikkel til Sandøen ved Kap Berghaus for at samle gåseæg. Han fandt en del, og vi nød friske æg for første gang det år.

Den 2. Juni tog Weischer igen til hytten i Djævlekløften på Clavering Ø. Han havde vist lidt af cabinfever en tid, og ville være alene i hytten. Han fik min lille radio med, så vi kunne kontakte ham. Han blev der til den 12. Juni da Mikkel hentede ham igen. De lod radioen blive i hytten fordi turen over isen var meget våd.

I nogen tid havde der været tale om flyverdrop med post ved Daneborg, men det viste sig at det ikke kunne lade sig gøre.

Klokker kom fra Zackenberg for sidste gang inden isen brød op. Det var vanskeligt at forcere de mange søer som nu fandtes på overfladen. Det var faktisk nødvendigt at have regntøj og gummistøvler på slæderejserne.

Et telegram fra Styrelsen oplyste at min løn i det forgangne år var 8885 kr, som vist var ganske godt på den tid. Vi havde ingen penge med os, så tuskhandel var den eneste mulighed hvis ting skulle skifte ejer.

Mikkel, Hansen og Andersen skød fem gæs på Basalt Ø, så vor menu var nu mere varieret end om vinteren.

Vi fik telegram om sommerens planer for Daneborg. Skibet Gustav Holm skulle afgå 15. Juni og komme hertil via Akureyri, Scoresbysund og Ella Ø. Det norske skib „Søndmøringen“, skulle sejle sidst i Juni måned, og komme direkte hertil. Fem tømrere og en radio ingeniør skulle komme op. Ingen nye huse bygges, så det gamle amerikanske mandskabshus skulle bruges endnu et år.

9. Juni var der så meget vand i de små elve at det var bekvemt at have en mægtig storvask. Det var rart at kunne skylle tøjet godt. Der dannedes store og dybe søer af smeltevand på havisen. Temperaturen kom ikke under frysepunktet mere. Vandforsyning gennem vinteren, havde vi fået fra optøet is fra et nærliggende bjerg i fjorden.

Vi havde intet hørt fra De Lemos på Ella Ø i lang tid, men han kom atter i æteren og fortalte at et problem med en omformer havde forhindret ham i at bruge radioen.

Det kom til et opgør mellem politimesteren og jeg, med det resultat at han sendte et telegram til Styrelsen. Det drejede sig om fordeling af arbejdet på stationen, nu da det var muligt at grave huller til mindre antennemaster.

Styrelsen kunne naturligvis kun svare, at jeg skulle rette mig efter stationslederens ordrer, og hvis det ikke var acceptabelt, var min kontrakt misligholdt, så jeg måtte rejse hjem denne sommer.

Efter hjemkomsten fik jeg en slags undskyldning fra Styrelsen, og blev, efter et år i Pearyland, igen antaget til to år ved det store „Station Nord“ projekt.

Den 15. Juni, efter sidste vejrmelding kl. 0300, startede jeg til fods mod Kap Herschell. Jeg ville bringe flere telegrammer ud til Nordmændene. Vejret var meget fint og det blev en dejlig tur. Ved elven fra Lille Sødal forsøgte jeg at gå over ved stranden, men der var omkring en meter dybt vand, med stærk strøm. Jeg gik derfor i en stor bue udenom på isen, og kom forholdsvis tørskoet forbi. Elven ved Blæsedal var ikke så dyb, og med mindre strøm. Alligevel var det vanskeligt at holde balancen på de glatte sten. Jeg kom over uden at falde, og hældte vandet ud af støvlerne og vred sokkerne. Kl. 9 var jeg ved Herschellhus hvor Ivar og Odd var glade for besøget og for at få telegrammerne leveret til døren. Efter et måltid lagde jeg mig til at sove på en græsplet udenfor huset. Kl. 17, op igen og atter spisning, hvorefter jeg forsøgte at forbedre på den norske radio. Radio var en eftertragtet vare, da det var den eneste kontakt med den øvrige verden. Dog var vi alle, efter nogle måneder i isolation, ikke så interesseret i nyheder udefra. Underholdning var derimod populært.

Vi sludrede til langt ud på natten, og næste morgen måtte jeg hjælpe Ivar med at få deres motorbåd i vandet. Odd havde fået hold i ryggen under et tidligere forsøg. Motoren startede til alles forbavselse første gang Ivar trak i håndtaget.

Den encylindrede dieselmotor havde et glødehoved som først skulle opvarmes ved hjælp af en blæselampe. Derefter trak man starthåndtaget baglæns, mod kompressionen, et kraftigt sving i den rigtige retning

skulle så starte motoren. Ivar påstod at denne motor kunne køre på alt som mindede om olie, og mente, at hvis man løb tør for brændstof, blot kunne skyde en sæl, vride olien ud af spækket, og sejle videre. Det var den slags historier som underholdt fangstmænd gennem den lange vinter.

Kl. 24 gik jeg tilbage mod Daneborg efter at have fået mange telegrammer med. Ved Blæsedalen tog jeg støvler og sokker af, og vadede over. Det var en kold omgang, da elven var omkring 50 meter bred. Ved Lille Sødal gik jeg langt ind i landet hvor elven havde mange mindre grene, som kunne forceres uden vanskelighed. Jeg nåede Daneborg i tide til den første vejrobservation kl. 0530

Vi lyttede til Danmarks Radio's prøveudsendelser på Kortbølge. Normale programmer kom vistnok først i gang et par år senere, og fortsatte indtil år 2003, da hele kortbølgeafdelingen blev nedlagt.

Vi nød friske edderfugleæg som Mikkell og Erling havde samlet på Sandøen.

Jeepen var blevet noget ramponeret efter sidste sommers arbejde og jeg gik derfor i gang med at reparere den igen. Dette køretøj var uundværligt når skibe skulle losses og tungere ting bringes til byggepladsen.

Skibet, „Gustav Holm“, afgik fra København den 19. Juni. Ruten skulle være: Scoresbysund, Ella Ø, tilbage til Akureyri for bunkers, til Ella Ø med Lauge Koch's ekspedition og så til Daneborg. Det Norske skib, „Søndmøringen“, gik fra København direkte til Daneborg, og derefter til Danmarkshavn.

Den 25. var Jeepen brugbar igen. Mikkell, Stationslederen, Erling, Hansen og jeg gik nordpå til Lille Sødal for at fange laks med net. Vi fik syv store fisk og vi gik over isen hjem. Seks hvalpe var fulgt med os hele vejen, og på isen faldt de ustandselig i revner og huller i isen.

På land morede vi os med at rulle sten ned ad klippeskrænter. Ved at lægge os på ryggen og skubbe med benene var det muligt at få selv meget store sten til at bevæge sig. Denne leg er som sagt populær i alle Arktiske egne.

Andersen gjorde stadig vrøvl over at vor radio var på Zackenberg. Det var vigtigt for Pearyland ekspeditionens Cataline maskiner at få oplysning om isforholdene ved Elven deroppe.

Man ville starte flyvninger så snart det var muligt at lande på det åbne vand udfør den store elv som kom fra Lindemandsdalen. Peter Klokker var i en periode alene på Zackenberg stationen, men sendte stadig ismeldinger ved at dreje på generatorens håndtag, medens han forpustet råbte rapporten ind i den fastbundne mikrofon.

Telegram kom fra Styrelsen om min hjemrejse med skibet, „Godthåb“, som returnerede til København, efter at have tilbragt sommeren ved Zackenberg til støtte for ekspeditionen.

3. Juli var det åbne vand ved Zackenberg to gange to kilometer, så den første flyvning ventedes snart.

Dagen efter havde vi stærk storm og isen brød op i en linie fra Grønlanderhusene nær Sandodden, til Kap Breusing. Senere på dagen fik vi regn for første gang dette år.

8. Juli kom Klokker gående til Daneborg og Sandodden. Han var sejlet i selvbygget kajak til Lille Sødal, og gået derfra. Jeg besøgte Sandodden og spiste mange æg der. Vi havde åbenbart ingen bekymringer om kolesterol dengang, da dagbogen beretter at jeg fortærede 14 spejlæg og 2 rå æg. Ved midnat hjalp jeg Klokker med at bære kasser med æg til kajakken.

Den 11. Juli kom Nordmændene fra Herschellhus gående. De var sejlet til Blæsedalen i motorbåd. Zackenbergs befolkning vil gå over land til Daneborg for at hente deres motorbåd som ligger ved Sandodden.

Jeg ville gå med til Blæsedalen og rejse nordpå med Nordmændene i deres båd. Før vi forlod Sandodden kom Erling Petersen og Kjeld Soelberg fra Zackenberg for at hente deres båd.

Vi nåede Blæsedalen ved højvande og masede med at få båden i vandet. Alle blev drivvåde, da en isskodse som vi stod på, tørnede rundt. Under opvarmning af motoren var der næsten gået ild i båden. Vi kom dog snart til Herschell hvor vi spiste og sov.

Dagen efter sejlede vi mod Kap Wynn i blæsende vejr. Båden rullede, og jeg blev søsyg, fordi jeg sad i kahytten og forsøgte at få en osende primus til at virke. Vi havde en lille jolle på slæb, som Odd brugte til at ro i land ved Kap Borlase Warren. Han hentede proviant i hytten der, og vi fortsatte ind i Clavering Strædet. Isen var ikke brudt op her, så båden blev fastgjort til iskanten medens vi gik til hytten på Kap Wynn, een kilometer fra båden. Det var en større hytte og vi besluttede at blive der en dag. Odd, som var meget ferm til madlavning, tilberedte et dejligt måltid. Jeg sov udenfor hytten, men det var alligevel så varmt at jeg måtte ligge halvt udenfor soveposen.

Det var nu 15. Juli. Ivar og jeg ville til Germania Havn på Sabine Ø, og vi sejlede først langs iskanten som gik i en linie fra Kap Wynn til Hvalros Øen. Vi sejlede nord om øen og direkte mod den gamle Nanokstation ved Germania Havn. Nordsiden af Hvalros Ø var meget stejl med klippesider som gik lige ned til vandet, uden strandbred. Mange fugle med unger havde reder på fjeldsiden. Jeg bemærkede hvor klart havvandet var, og det var lidt foruroligende at se bjergtoppe glide forbi under kølen. Vi kom snart i land ved stationen, da bugten var helt isfri.

Huset var meget stort men forfaldent. Vinduerne var taget ud, og stuen var fuld af sne og vand. Vi blev på stedet i et par timer og så os omkring i, og udenfor huset. Jeg fandt et lille interessant apparat som nok var efterladt af en af de tidlige ekspeditioner. Det var en optisk lysmåler til fotografi, måske brugt af Koldewey's ekspedition i slutningen af det 19. århundrede.

Tilbage på Wollaston Forland gik aftenen med spisning og underholdning fra Island. Vi havde bragt Herschell's radio med os.

16. Juli vendte vi næsen hjemad. Ved Dronning Augustadalen sejlede vi tæt ved kysten og ind i deltaet ved den store elv. Der var grundt vand, og store dønninger fra havet. Vi stod på sandbunden i hver bølgedal, og hoppede et par meter frem på hver top. Det var til sidst umuligt at sejle længere før højvande, så Ivar blev i båden medens Odd og jeg roede ind i jollen og gik til hytten. En time senere kom Ivar tøffende op ad floden. Det var højvande da vi forlod stedet. Efter syv timers sejlads kom vi til Herschellhus. Ved et tilfælde hørte vi på radioen Søndmøringen kalde Daneborg uden at få svar.

Dagen derpå sejlede Ivar mig til Kap Berghaus, hvorfra jeg gik til Daneborg. Et Catalinafly havde været over Young Sund for at kigge på isen og en pakke til fangstmændene var blevet kastet ned ved Sandodden.

Jeg fik snart radiokontakt med Søndmøringen, som på det tidspunkt var 80 kilometer fra Daneborg.

Gustav Holm ankom med de nye folk til Daneborg. De følgende dage var meget travle med losning af to skibe. Mange nye installationer blev gjort færdige, både på radiostationen og udenfor. Da jordforbindelse var vanskelig at opnå på klippegrund, blev der for antennesystemet anbragt et stort modvægtsnet fire meter over jorden. De manglende to 40 meter høje radiomaster blev rejst.

Ved Zackenberg var „Godthåb“ og „Gamma“, de to ekspeditionsskibe ankret op, mens tre Catalina maskiner lå ved bøjer, når de ikke var i luften. En lille telthby var rejst dernede. Flyvningerne til Pearyland blev gennemført efter planen, et ekspeditions hus blev bygget og otte mand tilbragte den første vinter ved Brønlund Fjord. Jeg var så heldig at komme med den anden overvintring i 1949 til 1950. Det var en fantastisk oplevelse, men det er en anden historie.

Midt i September kom jeg, sammen med Hovmester Edingsborg, til København ombord på Godthåb. Med samme skib rejste jeg til Zackenberg i 1949.

Såvidt jeg husker, kom Jens Andersen til Grønlands vestkyst mange gange efter Daneborg.

Jeg havde flere radiokontakter med Verner Hansen gennem vinteren 1948/49. Han blev fast ansat hos Grønlands Televæsen, blev gift, og boede i Godthåb, på vestkysten i mange år.

Ludvig Weischer mistede jeg kontakten med, men fandt ud af at han var død engang i halvfjerdsene.

Mikkel Brønlund kom tilbage til Scoresbysund og jeg fik et enkelt julekort fra ham i 1950.

Edingsborg hørte jeg intet fra efter vi sagde farvel til hinanden ved Grønlands Handels plads.

Af fangstmændene kom Peter Klokke tilbage til sit hjemsted i Kerteminde. Han sejlede verden rundt i selvbygget sejlbad efter at have været sælfanger på et Norsk ishavsskib. Han var en habil kunstmaler, som desværre brændte 140 af sine billeder som protest mod det danske skattevæsen. Han døde i 2002, 76 år gammel. Jeg har endnu, i 2004, en tegning som han lavede og sendte til min mor i 1949.

Mogens Graae startede et udstyrsfirma i København, og var leverandør til Grønlandsdepartementet. Han boede som Pensionist i Nordjylland min kone og jeg i 1999 besøgte ham. Han underviste i gourmet madlavning og serverede os de bedste rødspætter jeg nogensinde har smagt. Han var meget aktiv i det nye Nanok Kompagni som havde påtaget sig at sætte østkystens fangststationer i stand. Det gamle Nanok fangstkompagni var oprettet i 1929 med det formål at drive ræve og bjørnefangst. Direktør Jennow var en drivende kraft i dette kompagni i mange år.

Orla Jensen blev kendt som Polartømreren idet han var med Pearyland ekspeditionen i flere somre, og han var den som sømmede døren fast da vi forlod Brønlund Fjord stationen i 1950. Han var med Commander Simpson på en britisk ekspedition til Nordgrønland i 1952.

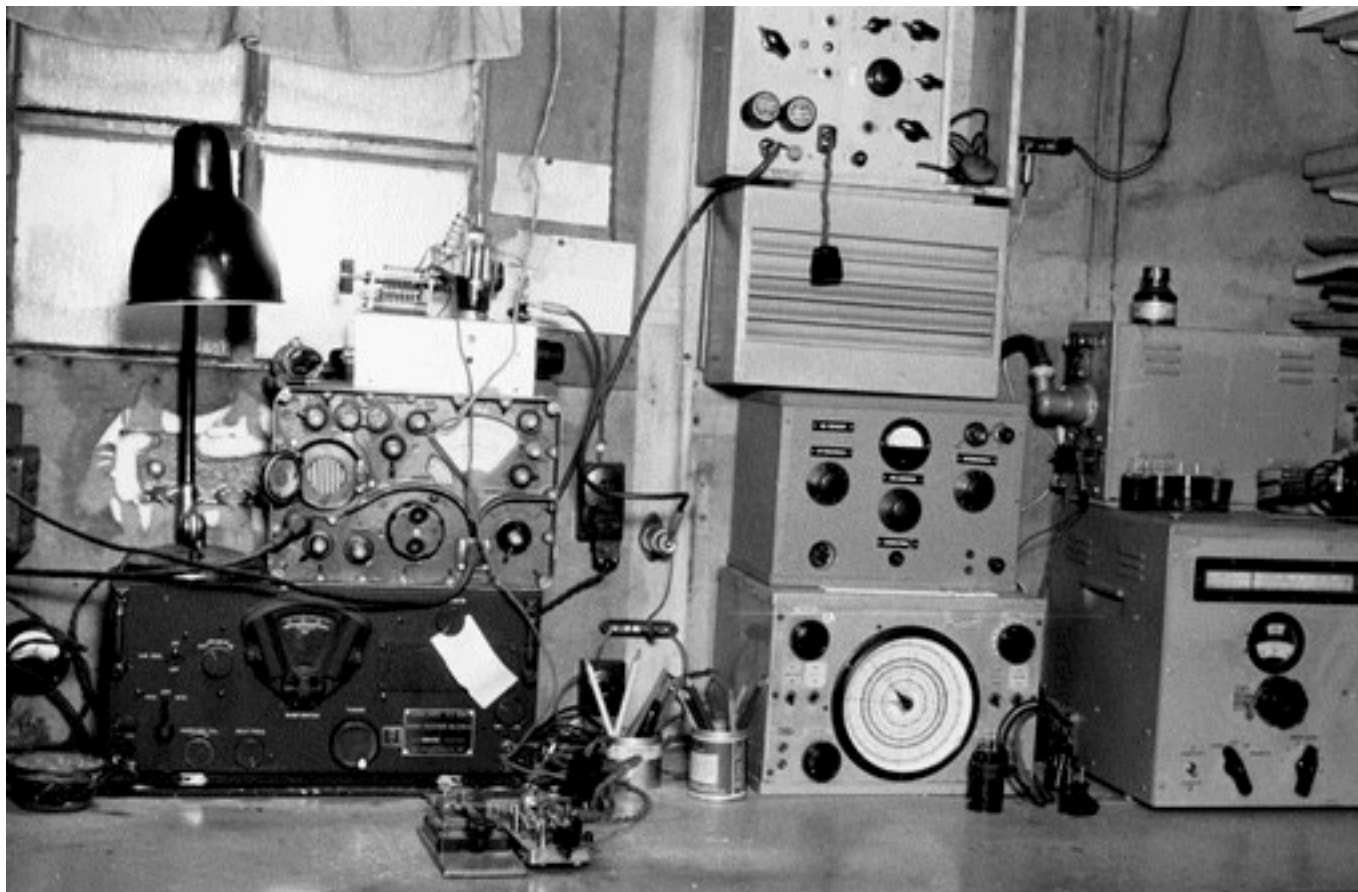
Ivar Ytreland var flere gange, sammen med sin far, senere på laksefiskeri ved Zackenberg. De var begge fra Ålesund på Norges vestkyst. Han blev kendt i norsk politik, og var også involveret i olieboringer i Nordsøen. Jeg besøgte ham i Ålesund i 1949.

Jeg kom selv til Pearyland fra 1949 til 1950. Var med Geodætisk Institut's flyvefoto ekspedition på Ella Ø i 1951, og med til oprettelsen af Station Nord fra 1952 til 1954. I 1956 emigrerede jeg til Canada og arbejdede her for en arktisk afdeling af et forsøgslaboratorium i Victoria, Britisk Columbia. I den forbindelse kom jeg til det Canadiske Arktis på nogle og fyre feltture. Jeg besøgte enkelte gange Thule Air Base, og havde en gang lejlighed til at spadsere fra Canada til Grønland over isen. Fra en teltlejr i Robeson Channel mellem Ellesmere Island og Grønland gik jeg til stranden ved Hall Land, stjal en sten, og vendte tilbage til Canada. Afstanden mellem Danmark og Canada var kun 25 kilometer. I året 1993 kom jeg nok en gang til Kap Moltke ved Brønlund Fjord og til Station Nord. Anledningen var Eigil Knuth's 90 års fødselsdag, som blev fejret i Pearyland.

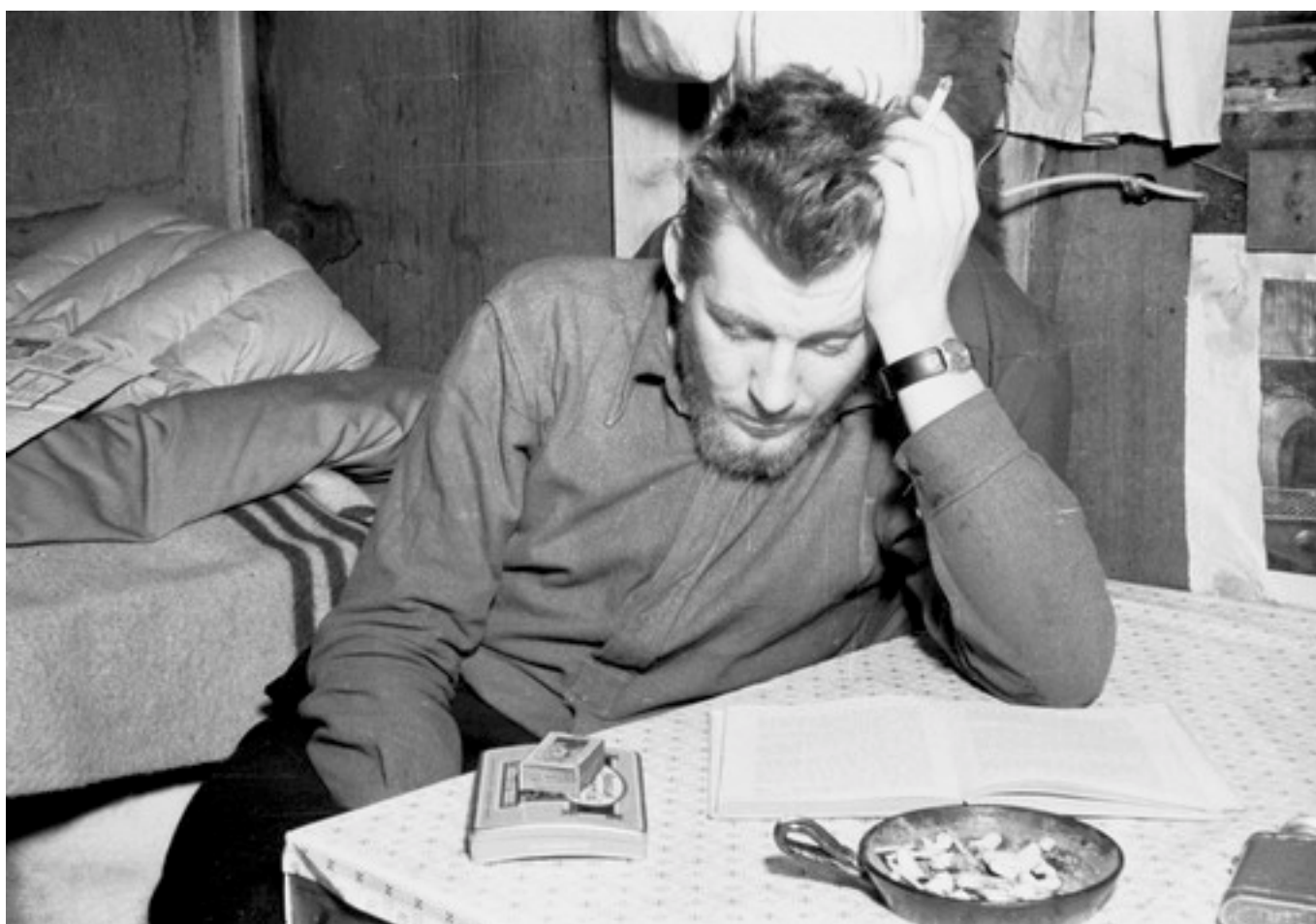
Børge Haagensen
2420 Chilco Road
Victoria, B.C., V9B 4W9
Canada.

Børge på radiostationen på Brøndlund Hus 1949

Radiostationen på Brøndlund Hus - kaldesignal OXH

Radiotelegrafist Kristen Sørensen i tænksom position (vinteren 1949/1950).

Juleaften 1949 i Brønlund Hus (Peary Land). Fra venstre imod højre: Eigil Knuth (ekspeditionsleder), Kristen Sørensen (en smule af ansigtet), Tobias Samuelsen, Jens Geisler, stående: Knud Ellitsgård Rasmussen

Vagns hustru Tove og Børge Haagensen, nytårsaften 2007 i Roskilde, nøjagtigt 60 år efter Nytårsstemningsbilledet taget på Daneborg